

Centre de Professorat d'INCA

Nous equips, nous reptes

El nostre blog d'aula

Disseny de recursos educatius multimèdia (REM)

Les tècniques de treball i l'adquisició d'hàbits
d'estudi al tercer cicle de primària

Projectes d'innovació educativa en centres:
un recorregut per l'escola Bartomeu Ordines

El paper d'un equip de treball dins l'escola?
Una reflexió i un repte per als directius?

Museu d'art contemporani infantil "Ses Roques"

Dissenyem un logotip

Les pors a les nostres escoles

Un (pre)text per (des)centrar autors:
història de la filosofia (filosofia II) [2]

L'ambientalització dels serveis de restauració
dels centres educatius

Un, dos... molts!

Servei de Formació Permanent del Professorat
Centre de Professorat d'Inca
Illes Balears

C/ Mestre Torrandell, 59 (INCA)
Tel. 971 507044 · Fax 971 881052
<http://cprinca.caib.es>
E-mail: cepinca@caib.es

Número 26 **desembre 2007**

Edita:

Centre de Professorat d'INCA

Equip del CEP:

Director

Jaume Soler Capó

Assessoria d'Atenció a la Diversitat

Antoni Ribot Caldentey

Assessoria d'Educació Infantil i Secretària

Sacrament López Martí

Assessoria d'Àmbit Sociolingüístic

Isabel M. Serra Serra

Assessoria de Tecnologies de la Informació

Bernat Llabrés Martí

Assessoria d'Educació Primària

Isabel M. Cerdà Moragues

Assessoria d'Àmbit Científicotecnològic

Gregori Puigserver Canyelles

Assessoria de Llengües Estrangeres

Victòria Alzina Femenies

Assessoria de Formació Professional

Joan Rosselló Rigo

Professores de Suport

Aina Ferrer Torrens / Margalida Núñez Navarro /

Administrativa

Maribel Beltran

Ordenances

Antònia Mir / Bàrbara Llompart /

Marcos Garcia

Neteja

M. Salomé Rodríguez Tauster

Portada

Nicolau Llabrés

ISSN: 1139-9228

Dipòsit legal: PM 1729-98

Disseny i Maquetació:

www.accentgrafic.com

Imprimeix: Gràfiques Rubines, SL

Tel. 971 511739

Índex

Nous equips, nous reptes	3
El nostre blog d'aula	4
Disseny de recursos educatius multimèdia (REM)	7
Les tècniques de treball i l'adquisició d'hàbits d'estudi al tercer cicle de primària	10
Projectes d'innovació educativa en centres: un recorregut per l'escola Bartomeu Ordines	12
El paper d'un equip de treball dins l'escola? Una reflexió i un repte per als directius?	15
Museu d'art contemporani infantil "Ses Roques"	17
Dissenyem un logotip	19
Les pors a les nostres escoles	21
Un (pre)text per (des)centrar autors: història de la filosofia (filosofia II) [2]	23
L'ambientalització dels serveis de restauració dels centres educatius	26
Un, dos... molts!	30

Aquesta revista no comparteix necessàriament les opinions expressades pels seus col·laboradors

Nous equips, nous reptes.

Jaume Soler Capó

DIRECTOR DEL CENTRE DE PROFESSORS D'INCA.

LES passades eleccions i l'arribada de l'actual curs escolar propiciaren l'entrada de nous equips tant pel que fa al Servei de Formació del Professorat, com al nostre Centre de Professors.

Nous equips, noves persones i evidentment, nous reptes. Sempre que s'inicia una nova singladura, una nova etapa a la vida, segur que tots ho heu experimentat, se sent com una mena de pessigolleig interior, una mescla d'il·lusió i d'incertesa. Doncs aquest mateix estat és el que hem sentit tots els que hem iniciat o recomençat l'etapa que vivim ara mateix.

A partir de la pràctica renovació de l'equip del Servei, i del canvi que afectà a la meitat dels assessors del nostre Centre de Professors, hem començat a caminar en els nous reptes de la Formació del Professorat.

Uns reptes que se sustenten en la Programació Anual d'Activitats prevista i en desenvolupament, però que volen incidir a intentar ajudar el professorat en el seu quefer diari, ja que sigui oferint-li una base teòrica o receptes més bé pràctiques; o la conjunció d'ambdues, sobre temàtiques que segur que l'interessen i en algun cas el preocupen: resolució de conflictes, atenció a la diversitat, convivència, llengües estrangeres, aplicació de les TIC a les distintes matèries, etapa de 0-3 anys...

Aquests nous reptes es mouran aquest any pel camí de la transició, el camí, el tren, que uneix un Pla Quadriennal que es tanca, amb la corresponent avaluació i anàlisi de resultats, i un nou Pla, en el que s'han de veure

reflectides totes les iniciatives i actuacions programàtiques que vol dur endavant el nou equip del Servei. Un Pla en el qual els equips dels Centres de Professors hi col·laboraren activament i a més a més s'encarregaran de desenvolupar.

Un nou Pla que marcarà la línia prioritària de la formació i en el que hi ha de tenir veu, forta, clara i llampant, el professorat, especialment a través de la detecció de necessitats i totes aquelles aportacions que hi vulgui realitzar. El professorat com a element que ha de rebre la formació per poder, posteriorment, traslladar-la a les aules i als centres està clar que ha de tenir un paper preponderant en aquesta actuació educativa.

Un professorat que ha de millorar, aprofundir, reciclar, la seva formació inicial i s'ha de sentir i mostrar preparat pel canvis que dia a dia ens presenta aquesta societat del segle XXI, i que canvia a ritme vertiginós. Un professorat que ha d'estar capacitat per atendre les noves i diverses tipologies d'alumnes que entren dia a dia per les portes de les aules.

Aquests nous reptes, aquestes noves il·lusions volem que també arribin als centres, amb el desig dia a dia de canviar, de millorar l'educació, encara que sigui en petites dosis, passa a passa, i ho pretenem des de la nostra tasca diària en el camp de la formació del professorat.

I, per acabar, en aquests dies ja propers a Nadal, el nostre desig, el desig de tot l'equip, d'unes Bones Festes i un 2008 carregat dels tòpics de sempre: pau, salut, alegria..., però sempre tan necessaris.

Molts d'anys.

El nostre blog d'aula

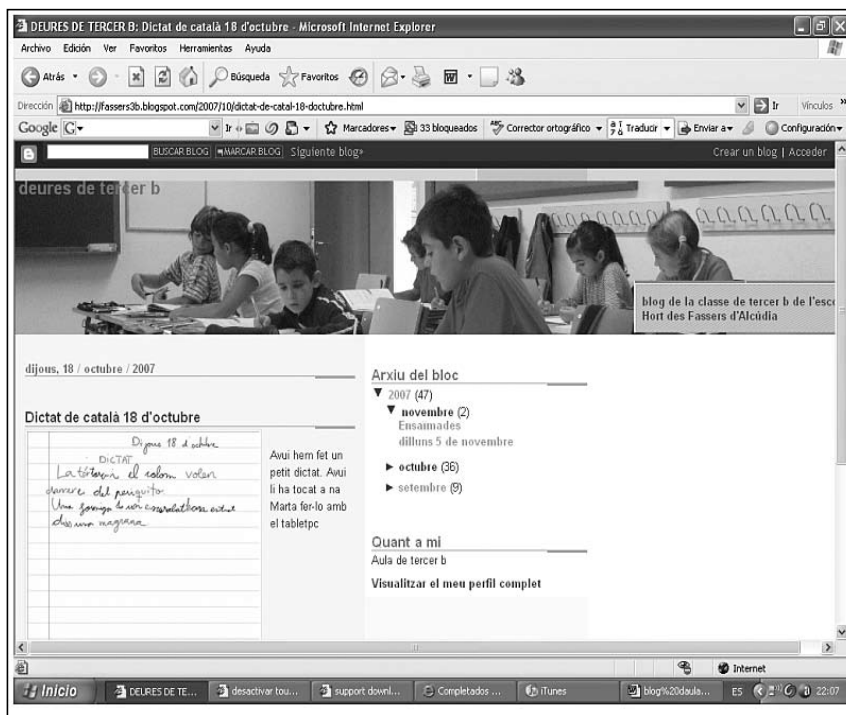
Alberto Pérez Colom
Joana Maria Sendin Rebassa
CEIP S'HORT DES FASSERS. ALCÚDIA

UN blog és un diari personal que algú penja a Internet perquè tothom el pugui llegir. Segur que molts de vosaltres alguna vegada n'heu llegit qualcun o fins i tot en sou lectors assidus. Al contrari que els diaris de tota la vida, que són privats, l'objectiu d'aquests blogs o quaderns de bitàcola és que siguin públics, que siguin llegits pel màxim nombre de gent possible.

Hi ha molts de tipus de blogs. Bàsicament es divideixen per temàtiques: esport, actualitat, tecnologia, política... Avui en dia qualsevol persona pot tenir un blog i el pot publicar. Només fa falta tenir alguna cosa que contar i en cinc minuts pots tenir el teu blog publicat. Una altra cosa és que la gent el vulgui llegir.

L'organització del blog és molt senzilla, a mesura que vas escrivint articles, aquests es van ordenant per data i sempre tens a dalt de tot el darrer article que has escrit. La resta d'articles es van emmagatzemant per data de publicació, de manera que en qualsevol moment pots accedir a qualsevol escrit anterior. Qualsevol persona que entri per primera vegada a un blog tot d'una sabrà trobar el que estigui cercant. Molta gent els fa servir per substituir les pàgines web, equips i penyes esportives, associacions, grups d'amics..., ja que es poden crear i mantenir fàcilment.

A un blog no només hi podem penjar escrits, a més a més hi podem posar imatges i vídeos. Això els trans-

forma en una eina molt poderosa per difondre informació i per aquest motiu el fem servir a les nostres aules. A principi de curs el nostre director ens va proposar de crear un blog per a cada aula amb l'objectiu de penjar els deures de cada dia, per tal que els pares tinguessin una eina més de control –o ajuda– amb els seus fills. Si no estaven segurs que haguessin apuntat tota la feina del dia a l'agenda, podien anar en un moment a la pàgina de l'escola, clicar damunt el blog de la seva classe i confirmar si el nin havia apuntat tots els deures. Si per un descuit l'agenda hagués quedat a classe, també tenien a punt la feina encomanada.

Així vàrem començar, el que passa és que a poc a poc hem anat aprofundint en les possibilitats d'aquesta eina...

ALBERTO...

...Tot va començar el dia de la reunió de pares quan explicava que havíem posat en marxa el blog i que l'havien de consultar per controlar els deures. Un pare me va comentar que estava separat de la dona, no vivia en el poble i li agradaria poder seguir el que fa la seva filla a l'escola. Jo li vaig dir que ho intentaria i vaig començar a fer proves.

Primer vaig començar amb les fotos. És molt fàcil penjar imatges a un blog. Tens un botó d'inserir imatges, després surt un navegador, cerques la imatge al teu ordinador, fas doble clic i ja tens la imatge al teu article. En 30 segons ja has pujat la foto i està disponible a internet. Pots pujar tantes imatges com vulguis. Això té unes grans possibilitats comunicatives. No és igual que un nin expliqui

Adreça <http://fassers3b.blogspot.com/>

CERCAR AL BLOC MARCAR BLOC Bloc següent

deures de tercer b

dimarts, 6 / novembre / 2007

Ensaimades

Avui hem anat tots al forn de Ca'n Serra a fer ensaimades. Ja tenien la pasta preparada, nosaltres hem afegit el saim i les hem donat forma. Demà n'Alberto anirà a les 4 de la matinada al forn per

Arxiu del bloc

- ▼ 2007 (47)
 - ▼ novembre (2)
 - Ensaimades
 - dilluns 5 de novembre
 - ▶ octubre (36)
 - ▶ setembre (9)

Quant a mi

Aula de tercer b

[Visualitzar el meu perfil complet](#)

A mesura que vaig fent coses, veig que les possibilitats del meu blog d'aula creixen i creixen. Els nins estan encantats de veure les seves coses penjades a la web perquè les poden visitar des de casa i els pares ja m'han felicitat un parell de vegades.

JOANA MARIA...

...Jo em vaig trobar amb una altra situació: una de les meves alumnes estava malalta i no podia assistir a classe, el seu pare tot apurat va trobar un moment per venir a demanar la feina d'aula per poder fer-la a casa amb la seva filla i va ser quan li vaig facilitar la informació del blog d'aula on podia consultar diàriament a partir de les 14:00h quina era la feina que havíem fet. El pare va estar molt agraït, ja que havia hagut de deixar la feina per venir al centre.

Un dels grans avantatges que hi veig és que facilita molt la interacció família-escola, que és una de les bases pel bon funcionament i rendiment dels nostres alumnes.

Hem de tenir en compte que a l'escola d'avui hi tenim alumnes estrangers que viatgen llargues temporades a visitar els seus familiars a Argentina, Equador, Uruguai.... Aquest sistema permet que aquest grup d'alumnes puguin seguir les seves classes i no perdre el contacte amb les experiències que tenen el seu grup de companys (sortides, festes, manualitats...) que poden observar en les fotos que penjem o els vídeos.

A aquest blog cada dia hi penjem els deures que els alumnes han de fer a casa. No per això deixaran d'enregistrar-los a la seva agenda personal, a la qual li seguim donant molta d'importància. L'alumna ha d'adquirir autonomia i responsabilitat pel que fa a les seves

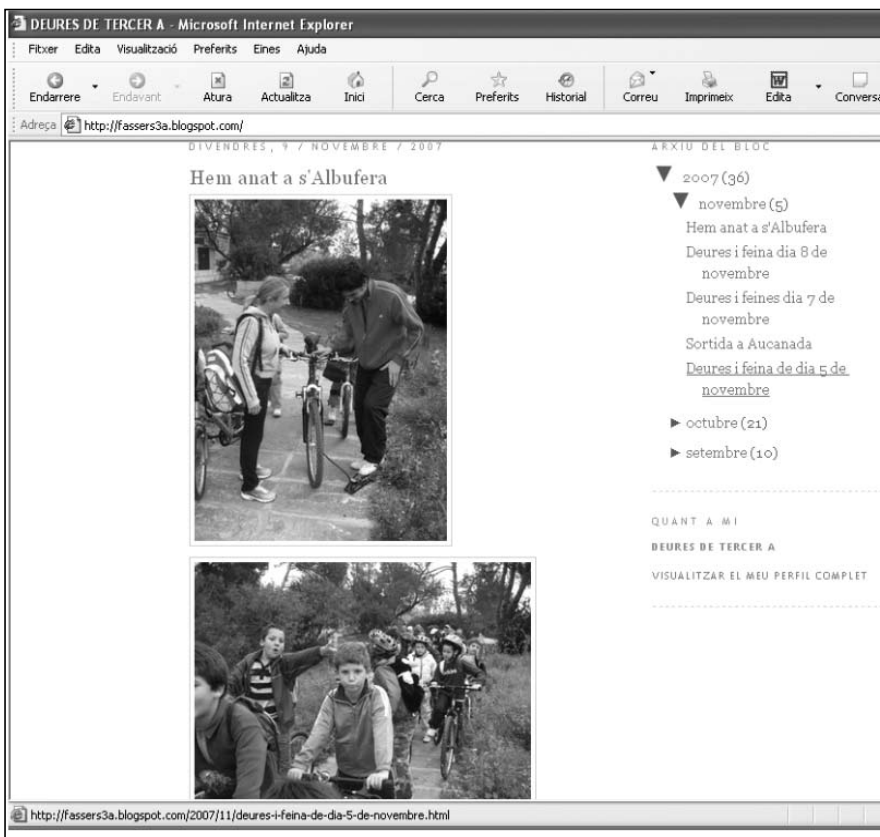
a la seva mare que avui han anat d'excursió i que li ha agradat molt, que la seva mare pugui veure una foto de la mateixa excursió... Diuen que una imatge val més que mil paraules.

Després vaig començar a "jugar" amb la presentació, canviar el fons, el tema (esquema de colors del blog), posar una imatge com a fons de la capçalera... Petits detalls que personalitzen la pàgina i la fan distinta de la resta. Amb uns quants canvis vaig aconseguir una aparença molt més agradable, ara el blog "feia mirera"

La passa següent varen ser els vídeos. Amb una càmera de fotos digital es poden fer petits video-clips, de curta durada i amb una qualitat acceptable molt adequats per penjar-los a la web. La mateixa aplicació Blogger té una utilitat per penjar els vídeos, però ho vaig intentar un parell de vegades i em resultava molt lenta i no em va agradar. Què vaig fer? Vaig penjar

el vídeo al Youtube (famosa pàgina web per penjar vídeos) i el vaig enllaçar al meu blog. Enllaçar un vídeo del Youtube al blog és molt senzill. Quan pugues el vídeo al servidor de Youtube et dona unes línies de text en format html que després has d'aferrar al teu missatge i ja està. En 3 minuts has pujat el vídeo i el tens disponible al teu blog.

El fet de poder penjar vídeos m'ha obert una mar de possibilitats com a docent. Afortunadament, enguany disfrut d'una pissarra digital a la meua classe i això em dona la possibilitat d'enregistrar en vídeo les explicacions que faig a la classe. Imagineu que un nin no ha entès bé la explicació d'un problema i necessita que algú l'ajudi. Els seus pares no saben com explicar-li ho i decideixen anar al blog de la classe, on el mestre ha penjat l'explicació del problema. Els pares la miren i ara sí ja poden ajudar el nin!

obligacions. Per tant és important que els pares sàpiguen que el nin (si ha vingut a classe), no necessita saber els deures consultant el blog, sinó que els ha d'haver copiat a classe. En aquest cas l'eina és per als pares, és un nou recurs per comprovar què ha de fer el seu fill/a a casa i si detecta que aquest no ha fet un ús correcte de l'agenda, no ha estat atent o no ha complert amb les seves obligacions de forma responsable i autònoma, podrà intervenir i marcar les pautes necessàries, des de casa, per tal de responsabilitzar el seu fill. No hi ha excuses ni enganys possibles. A més a més ens descarrega a nosaltres com a únics responsables, si els pares en poden tenir el control.

Resumint, podríem assenyalar els següents avantatges per als pares:

- Saber les feines que han de fer els seus fills i comprovar que les han

apuntat correctament a l'agenda.

- Veure els seus fills fent feina, sortides... a través de fotos i vídeos, per tant sentir-se participants de la seva vida a l'escola.
- Possibilitat de comunicar-se amb el mestre.
- Possibilitat de comunicar-se amb altres pares, mitjançant l'apartat de comentaris.

Els avantatges per als alumnes podrien ser:

- Seguir les lliçons quan estan malalts o viatgen.
- Veure's a l'escola, excursions... a través de la pantalla, on penjam fotos i vídeos.
- Poder mostrar-les a altres membres de la família o amics.
- Despertar el seu interès per les noves tecnologies.

Els avantatges pel professor?

- Engrescar-se amb aquesta feina també és un punt al nostre favor com a docents perquè ens ensenya a manejar i a actualitzar-nos en les noves tecnologies.
- A mi en un principi m'imposava bastant el fet de sortir de les rutines i començar a innovar, però un cop t'hi fiques te n'adones que si vols, pots. Ara n'estic satisfeta!!!

Com a educadors hem de preparar els nins per al futur i les noves tecnologies ja estan a l'abast de tothom. Hem de treballar pensant que d'aquí 10 anys, quan els nostres alumnes hagin de cercar feina, si no dominen aquestes eines els resultarà molt difícil trobar una feina qualificada. Els blogs d'aula són una manera més, engrescadora, vital, moderna, d'intentar preparar-los pel món que viuran.

Si els voleu pegar una ullada, els trobareu a:

<http://fassers3a.blogspot.com>

<http://fassers3b.blogspot.com>

Disseny de recursos educatius multimèdia (REM)

CRITERIS BÀSICS A TENIR EN COMPTE EN EL SEU DISSENY TÈCNIC I PEDAGÒGIC

Miquel Àngel Tirado Ramos
IES SANTA MARGALIDA

ELS recursos relacionats amb les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) s'han constituït com a una eina útil des de la perspectiva pedagògica i que desperta un gran interès entre l'alumnat, la qual cosa facilita la motivació envers l'aprenentatge, element indispensable en qualsevol procés educatiu.

Actualment, l'elaboració d'un recurs educatiu multimèdia (REM) en format web, és una tasca a l'abast de qualsevol docent de qualsevol àrea curricular. Efectivament, fins fa poc temps, introduir-se en el món de la informàtica per tal de dissenyar una web educativa que plantegés una sèrie d'activitats en línia al nostre alumnat, era una feina que es revelava complicada.

La formació contínua adreçada al professorat (sobretot la que es planteja en la modalitat de formació a distància) i l'existència de programes – fonamentalment programari lliure - que faciliten l'elaboració i disseny de recursos educatius multimèdia (webquests, webs educatives, caceres del tresor, miniquests, edublogs, activitats en la pissarra digital, etc.), fan que no s'hagin de tenir grans coneixements d'informàtica per a elaborar i incloure aquest tipus de recursos en les nostres programacions d'aula.

Existeix una gran quantitat de programari que ens permet elaborar una web senzilla. L'editor de texts

de l'OpenOffice, per la seva facilitat d'ús i per ser un editor de text amb utilitats familiars a tots els usuaris, esdevé una eina interessant (es pot descarregar de forma gratuïta i en català de la web <http://www.softcatala.org>) . No és objecte d'aquest article introduir-se en els procediments d'ús d'aquest programa adreçat a la confecció d'una web. En aquest sentit aconsell al professorat interessat la realització, per exemple, del curs de formació que la WEIB posa a l'abast dels docents i que podeu consultar a: <http://www.weib.caib.es/Formacio/distancia/inscripcio.htm>

Sí que és objecte d'aquest article, apuntar de forma resumida, algunes consideracions o criteris que, a nivell tècnic, estètic i pedagògic, cal tenir en compte a l'hora de dissenyar i elaborar un recurs educatiu multimèdia en format web. Ho faré des de cinc perspectives:

- Quant a l'estètica i l'estructura de la web.
- Quant a les imatges i les icones.
- Quant al text.
- Quant a la navegació.
- Quant a aspectes didàctics.

1. QUANT A L'ESTÈTICA I ESTRUCTURA:

- Disseny d'una portada que aportí significat a les tasques que inclou la web. Aquesta ha de contenir: una imatge de referència, el curs a què va adreçat el recurs, el nom de l'autor amb la seva adreça de correu electrònic, i la data de l'última actualització. També pot ser interessant que inclogui la llicència d'ús per a què altres professors puguin utilitzar-la o fer obres derivades sense finalitat comercial. Aquesta és fàcilment aconseguible, i de forma gratuïta a la pàgina web: <http://es.creativecommons.org/>
- Claredat en els continguts i composició, que permetin conèixer a l'alumne amb un cop de vista de què tracta la web i quin és l'esquema de navegació.
- Harmonització i adequació dels colors de forma que faciliten la lectura. Preferentment ús fons clars i homogenis.
- Homogeneïtzació de l'estil. És important mantenir un estil constant al llarg de les pantalles, col·locant les coses que es repeteixen sempre en el mateix lloc. Per a això és interessant mantenir un frame o marc que homogeneïtzi l'estructura de les pàgines que integren la web.
- Ús de taules per a organitzar l'espai de cada pàgina. Les taules ajuden a estructurar adequadament els continguts de les pàgines.

- Atenció a les limitacions de la grandària de la pantalla i del sistema en què es veurà, així com les paletes de color. Quan s'utilitzin frames o marcs, és important incorporar l'scrolling perquè aparega la ferramenta que permet pujar i baixar la pantalla depenent de si és necessari, en funció de la seva grandària.
- Facilitació de la localització. L'estructura ha de permetre que l'alumne sàpiga en tot moment on es troba dins la web.

2. QUANT A LES IMATGES I LES ICONES:

- Adequació de l'escala, angle, il·luminació i to.
- Relació adequada i equilibri entre text i imatge.
- Confecció de composicions senzilles, no barroques, sense utilitzar en excés les possibilitats d'atraure l'atenció. En aquest sentit no és aconsellable utilitzar cap format gif animat, ja que distrauen l'atenció de la informació útil i ralentinzen la navegació.
- Reutilització de gràfics per a imprimir rapidesa a la navegació. Per a això convé utilitzar les mateixes icones per als diferents botons i icones bàsiques de navegació de la web.
- Estalvi de memòria en els gràfics i barres de navegació. Per a això convé reduir la qualitat de les imatges que tenen una resolució que excedeix de les necessitats. A aquest efecte el programa lliure GIMP, esdevé una excel·lent eina. Aquest és programari lliure i es pot descarregar gratuïtament i en català de la web <http://www.soft-catala.org>
- Ús d'icones conegudes per a representar accions que mostren

clarament el seu significat sense comentaris afegits.

- Ús d'icones familiars per a l'alumne, és a dir, que hagin estat àmpliament utilitzades amb anterioritat.
- Ús preferent dels formats JPEG (per a fotografia) i GIF (per a gràfics).

3. QUANT AL TEXT:

- Ús de fonts quasi universals (Times Roman, Arial, Verdana...).
- Color de lletra harmonitzat amb el fons. Ús de textos contrastats: preferentment text fosc sobre fons clar.
- Textos sense justificar per a facilitar la lectura.
- Missatges senzills tractant d'utilitzar poc text per pantalla i destacant les idees fonamentals.
- Categorització de la informació usant els instruments per a ressaltar la informació (grandàries, colors,...). Cal destacar però, allò que sigui imprescindible, ja que ressaltant moltes coses no aconseguim l'objectiu de fixar l'atenció. És important evitar l'ús del subratllat per a destacar, ja que les lletres subratllades i en color blau solen considerar-se enllaços.
- Estructuració del text al llarg de la pàgina, per a la qual cosa cal emprar paràgrafs curts que facilitin la lectura i títols destacats en les distintes seccions del text. Cal tenir en compte no esgotar molt les voreres de la pantalla de l'ordinador, ja que les línies curtes es llegeixen amb major facilitat que les llargues.

4. QUANT A LA NAVEGACIÓ:

- Navegació ràpida, sense ús d'elements que sobrecarreguen en excés.
- Navegació senzilla, que presenti poques opcions d'elecció i que mostri sempre el camí de tornada.

Violència en l'esport?
Investiguem-ho

PORTADA

activitat 1

activitat 2

activitat 3

activitat 4

activitat 5

AVALUACIÓ

ACTIVITAT 3

Anem a realitzar una aproximació teòrica a aquest fenomen. En aquests llocs webs trobareu articles científics i d'opinió sobre la temàtica que estem investigant, i des d'enfocaments molt diversos. A partir d'aquests podreu formar-vos el vostre criteri i **redactar un article** d'almenys 1000 paraules en què expliqueu els **FACTORS** que fan que es generen situacions de violència en l'esport

[Agresión y violencia en el deporte](#)
[Sobre la violencia en los estadios. Un enfoque](#)
[Es ganar, no perder, lo que incita a la violencia en el deporte](#)
[Urbanización y violencia](#)
[Violencia en el deporte infantil](#)

[ESPN deportes](#)
[Agresión y violencia en el deporte](#)
[Seguridad deportiva](#)
[Agresividad y violencia en el deporte](#)
[Deporte y violencia](#)
[Violencia en el deporte](#)

A més a més, també pots visitar la següent pàgina web (Esport.net), on pots trobar més idees al voltant de la violència, l'agressivitat i l'esport.

QUÈ HAS DE LLIURAR? Has d'enviar per correu electrònic un document d'Open-Office o Word en el qual escriguis un article d'almenys 1000 paraules sobre el tema exposat. (És una activitat individual)

Activitat d'un REM que tracta la problemàtica de la violència en el món de l'esport.

- Oferir indicadors que permetin a l'alumne saber on es troba en cada moment. Per això, és interessant mantenir un marc que faciliti l'esquema de navegació de la web.
- Evitar la fragmentació excessiva i la rigidesa.
- Evitar enllaços que no funcionen. És important, en aquest sentit, revisar els enllaços abans de desenvolupar l'activitat amb els alumnes.
- Utilitzar enllaços que faciliten la navegació. És a dir, intentar que la frase (sempre curta) en què situem l'enllaç tingui significat.
- Usar de marques que permetin tornar al principi de cada pàgina.

5. QUANT A ASPECTES DIDÀCTICS:

- Fixar molt clarament els objectius didàctics del REM. Aquests han de ser pocs i concrets.
- Contextualitzar-lo: ha de formar part de la programació didàctica de l'àrea o matèria. És necessari que les tasques a realitzar a partir del REM estiguin contextualitzades en el treball que es desenvolupa a les sessions de classe, i lligades als continguts que en aquell moment s'estan desenvolupant.
- Adequar-lo al nivell curricular de l'alumnat a qui va adreçat.
- Cercar la màxima qualitat dels recursos facilitats (enllaços adequats, documents interessants,...)
- Destacar les idees fonamentals.
- Fomentar, sempre que sigui possible, el treball cooperatiu, la creativitat, així com el desen-

volupament de la capacitat crítica.

- Informar convenientment sobre com s'avaluaran i qualificaran les tasques incloses en el REM.
- Realitzar un disseny que sigui senzill, tant des de la perspectiva de l'aplicació (professorat) com des de la perspectiva de l'ús (alumnat).
- Incloure un apartat de "Guia didàctica" o similar que resumeixi les orientacions bàsiques que, altre professorat, ha tenir en compte a l'hora d'aplicar el REM: què es pretén aconseguir (objectius didàctics), què s'ensenyarà (continguts), com es pot desenvolupar l'activitat (metodologia) i les consideracions oportunes sobre l'avaluació.

Per a finalitzar, en el següent quadre expose un esquema-resum dels criteris que hem especificat al llarg d'aquest article.

ESQUEMA RESUM DELS CRITERIS ESPECIFICATS

DISSENY TÈCNIC

Entorn visual: presentació, colors, pantalles, lletra, gràfics...

Qualitat de l'estructura: organització de continguts i composició

Estil homogeni: manté un estil constant en las pàgines

Equilibri entre text i imàgens: texts no excessivament densos

Gràfics adequats: que aporten informació i no sobrecarreguen

Navegació per les activitats: permet saber en tot moment on et trobes

Velocitat de navegació adequada: les pàgines no tarden en carregar-se

Execució fiable: els enllaços i pàgines funcionen correctament

DISSENY PEDAGÒGIC

Eficàcia didàctica, facilita l'assoliment dels objectius

Contextualitzat en la programació didàctica

Capacitat de motivació (atractiu, interessant)

Adequat als destinataris (continguts, activitats...)

Qualitat dels recursos facilitats (enllaços, documents...)

Es destaquen les idees fonamentals a cada pantalla

Fomenta el treball cooperatiu, la creativitat, el desenvolupament de la capacitat crítica

Informa sobre l'avaluació

Facilitat d'ús en la intervenció educativa (perspectiva del professorat)

Facilitat d'ús (perspectiva de l'alumnat)

Crèdits: data de l'actualització, autor (correu electrònic)...

Les tècniques de treball i l'adquisició d'hàbits d'estudi al tercer cicle de primària.

Celso Calviño Andreu
Jerònia Sampol Fornés
CP RAFAL VELL. PALMA

EL CP Rafal Vell és una escola pública que es troba a l'extraradi de Palma, els barris que l'envolten són el Rafal Nou, la Soledat, Son Gotleu i Son Forteza. L'alumnat pertany majoritàriament al nostre barri, encara que molts altres procedeixen de les barriades del seu voltant com qualsevol altra escola pública de Palma.

Avui, més que mai, per una sèrie de raons i degut als canvis socials tan importants que es donen actualment i que tenen un efecte molt directe a l'ensenyament-aprenentatge, ens hem plantejat uns objectius que cal prioritzar davant uns altres. Potenciar l'esforç i els hàbits, fer l'ensenyament-aprenentatge de cada dia més motivador, donar-los a conèixer i treballar tot una sèrie de normes i tècniques de treball i estudi... són eines indispensables per aconseguir la base per als seus futurs estudis. L'educació i l'ensenyament-aprenentatge s'ha d'enfocar no a curt termini, sinó a mitjà i llarg termini, si és que volem que sigui efectiu i contribueixi a la formació integral de l'alumnat.

COM HO FEIM?

Partim des de dues direccions, una i que és la base més impotant, és el que nosaltres anomenam les assemblees on tota la classe hi participa. L'altra és la feina i les eines que constantment i diàriament es fa i es donen durant les classes de les diferents matèries.

COM HO TREBALLAM A LES DIFERENTS ASSIGNATURES?.

Durant el primer curs es donen a conèixer les diferents tècniques de treball i estudi posant el professor constantment exemplificacions, com per exemple, els esquemes de claus, els mapes conceptuals, tècniques de subratllar, de resum... Després, una vegada que s'han posat en contacte amb totes aquestes tècniques, passam a elaborar-les conjuntament amb l'alumnat; els alumnes són els principals protagonistes i expliquen al/a la mestre/a com ho ha de realitzar, és a dir, com fer un mapa conceptual, un esquema o la idea principal d'un text. Aquesta metodologia es du a terme durant tot el primer curs del tercer cicle, perquè l'objectiu final és que l'alumnat sàpiga elaborar aquestes tècniques de forma autònoma i individual durant el segon curs d'aquest cicle. Com ja hem esmentat abans,

les assemblees de classe són una eina indispensable per refermar aquesta filosofia.

A cada assemblea dividim el temps per treballar i tractar una sèrie de punts. Tots aquests estan interconnectats amb els que es treballen a la classe. Es comença per aprendre a fer un ordre del dia que comprèn:

- Anàlisi i avaluació per part del tutor sobre la feina feta durant la setmana.
- Explicar una tècnica de treball i estudi programada.
- Analitzar els problemes i aportar suggerències sobre la dinàmica diària de la classe.
- Analitzar els problemes que sorgeixen durant el temps de pati.
- Parlar sobre el comportament en temps de menjador i durant les activitats extraescolars.
- Precs i preguntes que no s'han tractat.

Els dos primers punts els du a terme el professor, encara que l'alumnat hi participa de forma contínua. Els altres quatre punts són els mateixos alumnes els qui debaten i cercaran solucions on els dinamitzadors seran els delegats i subdelegats que han estat elegits de forma democràtica. El professor/a tutor/a serà un simple espectador on solament intervindrà per moderar el debat o per aportar i ampliar algunes de les idees tractades. Durant aquest temps l'alumnat, ja que és el subjecte principal, aprèn a moderar-se i esperar el torn de paraula, intervenir amb els problemes de classe, cercar-ne les solucions, aportar idees noves per realitzar durant el curs... Un exemple clar és que la nostra setmana cultural va sorgir d'una de les assemblees de classe d'aquests nivells.

El punt de l'assemblea que ara ens interessa comentar és el que fa referència a l'aprenentatge de les tècniques de treball i estudi. Cada tècnica de treball i estudi queda reflectida en un quadernet que cada alumne té i que anirà completant durant els dos anys del tercer cicle. Aquest quadernet seguirà la filosofia de les tècniques esmentades i l'alumne haurà de consultar-lo sovint durant ambdós cursos.

Les passes que seguim per elaborar l'esmentat quadern són:

- Què són tècniques de treball?
- Què són hàbits d'estudi?
- Què vol dir actitud?
- Creus necessari establir unes normes per dur a terme el treball a classe i a casa?

Uns altres punts que tractam són:

- Actituds i normes de classe.
- Normes de presentació dels treballs.
- Condicions adequades que requereix el lloc per treballar i estudiar.

- Ús de l'agenda.
- Com dur a terme la comprensió lectora.
- Tècniques per subratllar un text.
- Passes per construir els mapes conceptuals.
- Elaboració d'esquemes.
- Normes per preparar una avaluació: abans, durant i després.
- Com dur a terme l'observació.
- Les tècniques d'investigació.
- Com fer una explicació.
- Aprendre a fer preguntes.
- Elaboració d'un resum.
- Tècniques per prendre apunts.
- Com organitzar una sessió de treball.
- L'horari del que feim des que sortim de l'escola fins l'hora que anam a dormir.

No podem explicar cada una d'aquestes passes ja que l'article es faria molt llarg, però sí que en volem destacar dues: l'agenda i l'horari.

En aquest cicle és imprescindible saber utilitzar bé l'agenda. Hem notat que quan escriuen les feines que han de fer a curt o llarg termini, les anotaven de qualsevol manera i de forma desorganitzada i la majoria de vegades realitzades amb molta pressa perquè no tenien constància de la utilitat de l'agenda, ho apuntaven perquè sí. Donant les pautes necessàries als alumnes i també explicant als pares i mares a la reunió general, i més tard individual perquè col·laborin amb la seva bona utilització. D'aquesta manera hem

aconseguit que l'agenda sigui una eina útil i indispensable per als seus estudis. Hem de dir que hi ha una revisió diària i general a tot l'alumnat durant el primer trimestre del primer curs, llavors es fa esporàdicament llevat dels alumnes que encara ho necessitin perquè no han après a organitzar-se tot sols.

L'horari del que parlarem no és sobre l'horari lectiu sinó el temps que tenen des que surten de l'escola fins que se'n van a dormir. Per elaborar aquest horari necessitam també l'ajuda dels pares/mares. Una vegada que han escrit cada cosa que fan durant tot aquest temps, a les assemblees se'n parla i s'ha d'arribar a la conclusió que s'ha de tenir temps a més de jugar, veure la tele, fer activitats extraescolars... per fer els deures, estudiar i repassar, i llegir. Són tres activitats diferents i que necessiten un temps per a cada una. Així quan parlem amb els pares sempre els deim que diàriament hi ha alguna feina per fer, potser que algun dia no tinguin deures, però sí tenen per estudiar els conceptes explicats i la lectura, que és indispensable per millorar la comprensió escrita, l'ortografia i la velocitat lectora entre d'altres. Aquest horari es fa a cada començament de curs, i normalment el segon curs els alumnes el fan tot sols.

Aquesta aplicació metodològica ja fa bastants de cursos escolars que la posam en pràctica, i amb la seva avaluació contínua hem constatat els progressos experimentats per part de l'alumnat en general.

Projectes d'innovació educativa en centres: un recorregut per l'escola Bartomeu Ordines.

Lídia Martí Contreras

Antoni Pons Burillo

CP BARTOMEU ORDINES. CONSELL

DADES DEL CENTRE

EL nostre centre és un centre públic d'Educació Infantil i Primària situat a Consell, amb un alumnat que als darrers deu anys ha augmentat en nombre i heterogeneïtat de manera significativa. Som un centre de dues línies, amb una plantilla que passa ja els trenta mestres. Tot i que aquestes dades poden ser molt semblants a les de la comarca, la velocitat en què hi hem arribat representa molts de canvis organitzatius i d'adaptació.

L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT (entesa com a l'atenció a totes les identitats de l'aula) i tota la renovació educativa que ens envolta han esdevingut un motor per a un nou plantejament pedagògic al centre.

TRAJECTÒRIA DE L'EVOLUCIÓ

Sense anar més lluny, podem ubicar el principi del nostre relat al curs 2001-02, en què la Conselleria disposava a la resolució de 22 de març de 2002 que tots els centres havien de revisar els seus projectes curriculars. Aquest fet cada centre l'interpretava a la seva manera però era evident que alguna cosa s'havia de fer. Així, al curs següent, es va establir un pla de treball que consistí en crear tres comissions dins del Claustre amb un tema de revisió de PCC a cada co-

missió. Una d'elles va voler tractar el tema de la metodologia aprofundint en la de llengües. Com a producte aquesta comissió va redactar un document de metodologia que és encara mare del projecte d'innovació actual. Bàsicament parlava de l'enfocament constructivista aplicat a temes com recursos, organització del professorat, avaluació, activitats, etc. Tot seguit, en Claustre, va sorgir la proposta de treballar una línia metodològica i això va suposar una necessitat de formació en centre.

I així, amb l'excusa d'una Resolució Educativa, encetàrem un debat que encara dura. Pot ser no és la millor manera d'encetar debats però en aquell moment ens va servir.

PER QUÈ UN PROJECTE D'INNOVACIÓ?

La Conselleria ja en aquell moment marcava a les seves instruccions anuals que els centres haurien de comptar amb un Projecte d'Innovació Educativa. Això sumat a la nostra situació, va marcar la necessitat de redactar uns acords i un calendari que ens comprometés a tots i totes a anar produint aquest canvi metodològic. Es va redactar el projecte d'innovació i es va demanar un seminari en formació en centres sobre expressió escrita que formaria part del pla de formació del professorat que tots els centres havien d'aprovar anualment: eram al setembre del 2003...

Ja durant aquell curs, es va detectar el que per a nosaltres és la clau de la innovació educativa, això és, què és més important per poder innovar: tenir unes estructures organitzatives dins del centre i poder repartir les responsabilitats entre tothom o comptar amb un lideratge pedagògic clar quasi unipersonal? La tria o la difícil combinació entre els dos elements hauria de donar una solució a cada realitat de centre. Nosaltres vàrem enfocar la nostra resposta cap a la creació d'una d'aquestes estructures organitzatives, la vam anomenar "Junta de mestres". Consistí en un grup de mestres de tot el claustre que, de manera voluntària, quinzenalment, es reunien per parlar d'expressió escrita aprofitant tot el treball fet al seminari del curs anterior i tota l'experiència personal de cadascú dels membres de la junta. Aquesta junta va funcionar com a tal dos cursos complets: 2004/06, i fou valorada molt positivament per tots els assistents tant per les idees tractades com pels resultats que a les aules s'anaven aconseguint (treball de textos, intercanvi educatiu de centres, intercanvi d'experiències entre mestres, lectura d'articles i llibres, aprofundiment de l'aplicació a les noves tecnologies a les aules- aquest darrer tema convertit en seminari TIC al curs 05-06-,...). El fruit d'aquestes trobades es va canalitzar cap a les reunions de cicle, intercicle i CCP, arribant a fer-se una proposta de supressió progressiva dels llibres de text a Primària per tal d'afavorir una

línia metodològica de centre fonamentada en el constructivisme. Un cop més, la necessitat promogué el projecte de formació i, de nou, amb la col.laboració del CEP vam poder fer un seminari per cercar respostes a les nostres necessitats reals, en aquell moment, L'APRENTATGE SIGNIFICATIU, ENTENDRE EL PENSAMENT DELS INFANTS.

El canvi qualitatiu derivat de tot aquest procés és un document recent i actual aprovat en claustre al juny de 2007, una vegada acabat el seminari, que recull totes les aportacions i acords metodològics. És ara aquest document un autèntic full de ruta que ens ha de permetre una vertadera innovació: capacitat per tenir noves idees, donar-les un valor que permeti aplicar-les i, finalment, veure i avaluar els resultats.

A continuació s'adjunta el document.

DOCUMENT D'ACORDS SOBRE ELS PRINCIPIS METODOLÒGICS DEL CENTRE

A partir del proper curs 2007-08, els i les mestres del CP Bartomeu Ordines introduïrem les següents estratègies metodològiques que seran el fonament de tot el procés d'ensenyament-aprenentatge del nostre centre i afectaran tots els seus àmbits d'actuació i organització (vida de l'aula, programacions, documents interns, relacions amb les famílies, formació del professorat):

L'infant protagonista del seu propi aprenentatge.

Amb això entenem que:

- Ha de tenir veu a l'aula .
- Ha de participar en la presa de

decisions per tal de gestionar els processos d'aprenentatge dins l'aula (distribució de l'espai, organització de tasques: què/com/quant/per què,...) i fora (assemblees de delegats, comissions,...).

- Hem de tenir presents els seus interessos i propostes.
- Hem d'entendre els alumnes com a un tot integral, respectant les seves característiques individuals (físiques, mentals i emocionals).

La conversa entesa com a eina potent d'aprenentatge.

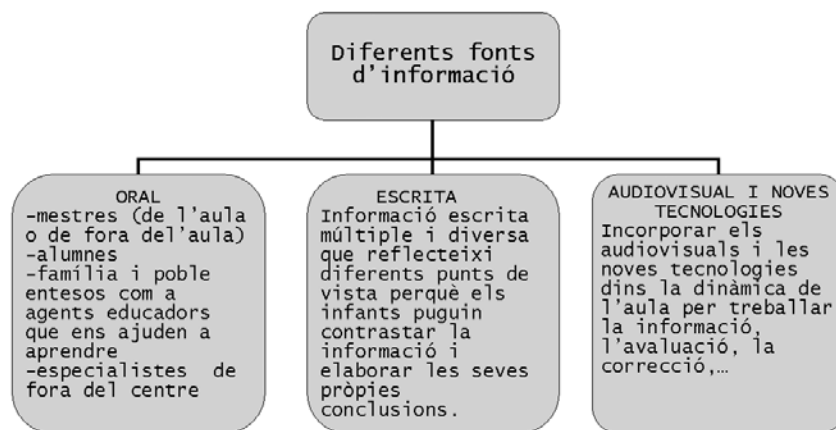
Això implica tenir-la present a totes les àrees.

Els agrupaments dins l'aula.

A l'hora de treballar a l'aula hem de preveure diferents agrupaments (gran grup, petit grup, parella, interaules, grans-petits,...) més tot el que aquesta dinàmica suposa de coordinació i posar-se d'acord entre els infants.

Els recursos humans, materials i de l'entorn.

Partir dels interessos dels infants suposa l'aprofitament de tots els recursos de fora i dins de l'aula. Anomenam d'entre d'altres:

Per al curs 2007-08 hem acordat prescindir dels llibres de text de les següents assignatures: religió, anglès, castellà i català .

Les activitats.

Tendrem en compte introduir activitats obertes per tal de respectar els diferents ritmes d'aprenentatge: treball per projectes, treball de textos, lectura funcional i significativa, matemàtica de la vida quotidiana, treball d'habilitats de pensament (filosofia), treball per tallers, treball d'habilitats socials, valors i foment de l'autoestima (educació emocional).

L'avaluació.

- Contemplarem diferents formes d'avaluació al llarg de tot el cicle:
- Tendrem en compte documentar tots els processos d'ensenyament-aprenentatge que fan els infants: transcripció de converses, filmacions, fotografies, diaris/graelles d'aula, anotacions fetes pels infants,...

- Cercarem formes per avaluar de diverses maneres; tendrem en compte que els alumnes puguin elaborar alguns criteris d'avaluació, contemplarem l'autoavaluació, l'avaluació entre els infants, avaluar a més de continguts els processos d'aprenentatge, les relacions socials, la funcionalitat i la repercussió social d'allò treballat,...

La participació i implicació de les famílies.

Acordam la importància d'explicar als pares i mares la nova manera d'enfocar l'ensenyament-aprenentatge (què feim, com ho feim i per què ho feim). Cal pensar en la necessitat de fer més reunions amb les famílies tot l'equip docent. Facilitarem que les famílies entrin a l'escola i a les aules.

La formació contínua i permanent del Claustre.

El claustre com a col·lectiu responsable dels processos d'ensenyament-aprenentatge ha de detectar la necessitat de formació i ha de promoure que aquesta necessitat sigui coberta a través dels seminaris al centre.

AVUI...

- Continuem amb la formació i enguany estam fent un seminari sobre el treball per projectes. Les necessitats que creim que ens han duit a aquest seminari són les següents.
- Donar resposta a la necessitat d'aplicar estratègies metodològiques que afavoreixin l'aprenentatge significatiu.
- Facilitar i compartir formació teòrica sobre:
 - Què vol dir treballar per projectes
 - Per què treballar per projectes
 - Com es treballa per projectes
 - Com avaluar el treball per projectes.

- Intercanviar experiències
- Dur a terme una aplicació pràctica.

Paral·lelament, ja que enguany no comptam amb llibres de text de llengües, volem parlar sobre els dubtes, inseguretats i també sobre els èxits que ens genera l'aplicació de l'enfocament constructivista a les aules. Pensam que les trobades poden ser molt profitoses...

JUST ARA...

Dimarts, 6 de novembre, 15.10 hores.

Acabam una reunió amb els tutors de Primària per parlar de programacions d'aula, document de centre, llibres de text...

Hem d'acabar i ja ens aixecam... algú diu:

-Però seguirem xerrant, no?

-Sí, sí (tots hi estam d'acord, bé va...)

DEMÀ

8.55 hores, sala de professors.

-Avui no hi ha reunió...hi ha dinar de mestres de setembre... que no n'hem de perdre cap!

-Ja va bé ja...

(sona el timbre...)

El paper d'un equip de treball dins l'escola? Una reflexió i un repte per als directius?

Ricard Vila i Barceló

DIRECTOR DEL CP RAFAL VELL. PALMA

LA REALITAT

ELS canvis en el món educatiu són lents, molt lents, i normalment la generalització de qualsevol canvi no es basa ni en els estudis teòrics ni en el suport de lleis, sinó en la pràctica docent, no tant pel fet que els docents constatem en la realitat el que la teoria i les lleis diuen sinó pel fet que la inèrcia és més forta i ens empeny a seguir tal i com "sempre s'ha fet".

Un exemple clar d'aquesta situació és el treball en equip, a hores d'ara no trobarem cap publicació educativa seriosa que no faci palesa la necessitat del treball en equip, al mateix temps tot el marc normatiu repeteix de forma continuada la idea del treball compartit però... sols trobem casos aïllats d'equips educatius que s'organitzin i treballin com a veritables equips.

Segurament la segmentació en aules, cursos, cicles, permet mantenir realitats a on, un/a professional (o en el millor dels casos un equip de nivell o de cicle) es considera autosuficient per assolir els objectius proposats en la programació (projecte), i no té la prioritat d'invertir temps i esforç per compartir amb altres equips de cicle del centre, si més no considera que no val la pena dedicar aquest temps i fer aquest esforç atès l'ínfim rendiment que podem aconseguir.

D'aquí que a molts de centres expressin que n'hi ha prou amb te-

nir un equip educatiu, format pels equips de cicle i pels especialistes, que compartint la mateixa tasca educativa i aportant cada un la seva part del treball, la suma de tots donarà el resultat final esperat. Fins i tot els directius de centres que han demostrat i segueixen demostrant el seu interès i la seva professionalitat te poden dir: *En aquest centre cada cicle funciona molt bé però no som capaços d'estructurar i compartir una línia del centre.*

Però quan un claustre (treballen en el mateix projecte d'educar uns infants) d'una escola (comparteix un mateix espai) podria ser considerat un veritable equip de treball?

És evident que treballar en el mateix projecte i compartir un mateix espai no és suficient, existeix la necessitat que les actuacions de les persones de l'equip educatiu estiguin coordinades i es donin els canals de comunicació que facilitin la col·laboració i la construcció conjunta del projecte educatiu del centre. És evidentment que parteix del pressupost que durant tot el procés educatiu (des dels tres fins als dotze anys) la tasca docent té una incidència clau, i no prenc en consideració el fet que hi ha infants que aprenen a pesar de les nostres incoherències.

Si un centre vol parlar de la seva realitat com equip de treball, com equip que desenvolupa un treball cooperatiu, és possible que primer de tot es plantegi valorar la seva competència en aquelles habilitats bàsiques ne-

cessàries per desenvolupar-lo i cerqui evidències per valorar en quin grau es donen o es poden donar.

Què podem fer?

Una possible estratègia podria ser l'anàlisi d'aquest llistat i l'intent d'aportar evidències que ens demostrin fins a quin punt es produeixen o no.

1. La coordinació: les activitats desenvolupades per cada professional necessiten una interrelació i una coordinació, s'ha de tenir la visió de conjunt adreçada a la finalitat que volem assolir.

2. La comunicació: necessitem una comunicació entre tots els membres de l'equip, basada en la seguretat i en la confiança. No sols hem de saber expressar el que sabem o sentim, sinó que també hem de saber escoltar per a entendre i sols així podrem construir junts.

3. La cooperació: el treball de cada persona, de cada cicle és clau per a completar el treball realitzat pels altres. El fet és que l'èxit del treball d'un/a mestre/a o d'un cicle no és significatiu, sinó el resultat del conjunt i per tant l'èxit que assegurem als nostres alumnes en sortir del centre. S'han de produir punts de contacte que vertebrin totes les actuacions.

Aquesta feina, feta seriosament, ens permet no conèixer a on som sinó per on podem començar

EN QUÈ SE SUSTENTA EL TREBALL EN EQUIP?

Tenint en compte el que hem dit i tenint en compte la necessitat de formació constant que tot docent manifesta, l'efectivitat del treball col·laboratiu d'un equip es pot esbrinar analitzant com es treballa i com s'aprèn i des d'aquí elaborar un pla de millora (si és necessari).

L'aprenentatge des d'una perspectiva col·laborativa

En aquest àmbit hi ha molts d'estudis, propostes, reflexions, però hi ha una línia de treball molt interessant que parla dels processos reflexius en la millora professional, per exemple:

- El coneixement pràctic es desenvolupa a partir d'un procés reflexiu Morine- Dersheimer 1989).
- El professorat pràctic-reflexiu planteja processos reflexius i processos metacognitius de presa de consciència per fer seves les experiències que succeeixen en el transcurs del temps (Howey, 1996; Richardson, 1990, perkins, 1989).
- El coneixement i la pràctica de l'ensenyament es desenvolupen íntimament relacionats, atès que són interdependents i interactius, progressant d'una forma gradual mitjançant un procés reflexiu constant al llarg de la vida professional (Franke, Carpenter, 1992).
- L'experiència del professorat és essencial per construir el seu coneixement pràctic d'allò que ensenya; però al mateix temps és necessària la reflexió en torn a aquesta experiència. (S. Vicente 2002).

Què podem fer?

Podem acceptar que un procés formatiu, de creixement personal i per tant de millora professional pot ser abordat des d'una reflexió narrativa, situada dins el context on el treball de l'equip

educatiu, és construït mitjançant una intervenció col·laborativa.

D'alguna forma la finalitat d'aquesta reflexió és fer sortir a la superfície la pràctica inconscient i fomentar el desenvolupament personal i professional dels ensenyants.

El treball des d'una perspectiva col·laborativa

En el món educatiu podem trobar una gran diversitat de línies metodològiques, criteris per a la utilització dels espais, dels materials i del temps, valoracions del paper educatiu de l'escola, pautes de relació alumne-ensenyant, etc. És evident que algunes vegades és difícil trobar-hi punts de contacte, fins i tot sovint són antagòniques i contradictòries. En aquests casos sols un procés de debat i reflexió podria obrir un possible horitzó de coherència, però la realitat és que quan aquestes divergències es produeixen en un centre, moltes de vegades es passa d'una situació problemàtica a una situació de conflicte mesclant qüestions personals i per tant ens trobam davant la no disposició per iniciar el camí.

Ara bé la situació més habitual és:

- Les decisions dels docents en relació a com actuar tenen a veure amb els seus coneixements, la seva experiència, la seva reflexió des de la perspectiva teòrica i la seva seguretat en l'actuació que desenvolupen.
- Cada cicle manté un bon nivell de debat pedagògic i com a conseqüència un grau molt acceptable de coherència en la seva actuació.
- El centre té determinades finalitats educatives (ecologia, relació amb els altres, llengua,...) que no són discutides i poden ser abordades des de perspectives diverses, o programes col·lectius del centre (per exemple, l'hort

escolar) integrables en diferents maneres d'actuar.

- Es reben una gran quantitat d'ofertes externes (Metges sense fronteres, associacions de veïns, ofertes puntuals de programes educatives de teatre, música, ciència, medi ambient, alimentació,...), i segons les disponibilitats un o dos cicles s'hi adhereixen.
- L'equip directiu té suficient tasca a mantenir el dia a dia del centre i a realitzar les tasques administratives que li són demanades des de l'administració.

Possiblement aquests centres dediquen molts d'esforços a tot el que fan i fins i tot tenen bons resultats.

Què podem fer?

Tots estam d'acord en el fet que obrir processos de confrontació on valorin en quin grau i de quina forma una manera de fer és millor que l'altra o quina està més d'acord amb els plantejaments teòrics de com aprenen els infants és un camí equivocat, una errada i sols condueix a agreujar situacions de conflicte.

Possiblement el camí que, tot i ser el més lent, més resultats positius pot oferir és l'organització d'una estructura que potencii les dinàmiques de debat, de reflexió i de coneixement del que es fa a cada racó del centre, això haurà de permetre fer palesa aquells aspectes que, tot i ser diferents, poden estructurar-se de forma coherent dins un procés educatiu i especialment sense representar contradiccions.

Per finalitzar voldria deixar oberta una qüestió: Podria algú (administració, centres de formació, associacions professionals,...) obrir un fòrum de debat adreçat als equips directius per analitzar amb major profunditat la realitat dels centres i produir propostes de millora?

Museu d'art contemporani infantil "SES ROQUES"

Margalida Arrom Moranta
Maria Tugores Garcia
CP SES ROQUES. CAIMARI

ABANS de començar, vos direm que som un grup d'alumnes del CP Ses Roques de Caimari. És un centre unitari, on convivim quinze alumnes d'Educació Infantil de 3, 4 i 5 anys i dues mestres dins la mateixa aula. El grup és bastant heterogeni en edats i problemàtiques molt diferents. El total d'alumnes de l'escola és de 37, distribuïts en tres aules des dels 3 fins als 12 anys. Som com una gran família on tots i totes participem de moltes activitats en conjunt.

Aquesta experiència la duguérem a terme al final del darrer trimestre del passat curs. Els seus inicis, però, començaren quan, a nivell de tota l'escola, enfocàrem algunes de les activitats i sortides cap a l'art, els artistes i els museus. Un del nostres objectius fou el de viure l'art des del punt de vista d'espectador, però també des de la perspectiva de l'autor, de l'infant com a creador d'obres d'art. Per tal motiu visitàrem al llarg dels dos primers trimestres el museu Krekovik i el Museu d'Art Contemporani. Havíem vist diferents llibres d'art i fotos de quadres de diferents pintors de totes les èpoques. Havíem pintat els nostres quadres i d'aquests ens havíem fet la nostra disfressa per als darrers dies. Havíem vist i treballat diferents catàlegs d'exposicions que alguns mestres havien visitat (on hi havia la foto de l'obra, el títol, les dimensions, la data de realització, el material emprat i la tècnica).

També havíem treballat la pasta de paper durant un taller i realitzàrem titelles. Treballàrem també algunes obres de Picasso, *La nina i el vaixell* i de Miró durant les sessions de filosofia que duim a terme un cop a la setmana i alguna foto d'escultura (mòbil de Calder). Al final de

curs i amb tota la base que duïen els infants ens vàrem proposar realitzar escultures, ja que havien fet de pintors, però no d'escultors. La idea ens va semblar força bona. En parlàrem a fons del que volien fer, dels materials que volien emprar, etc. Parlàrem dels diferents materials que havien vist en les escultures reals (material reciclat, fang, pedra, marbre, fusta, etc). D'entre tots aquests elegírem, per la seva maniobrabilitat, el reciclat, el fang i afegírem la plastilina. Els donàrem algunes premisses per fer una escultura, com per exemple, ha de tenir volum, ha de créixer per amunt, etc.

A part de fer les escultures, els nins anaren molt més enllà. Ells ja havien visitat diferents museus i volien fer d'escultors i tenir el seu propi museu tal com els artistes de bon de veres. La seva intenció era mostrar el seu art als pares, als padrins i a tota la gent del poble. En un principi havíem pensat en la classe per realitzar l'exposició, però davant la quantitat de material que teníem, se'ns va quedar molt esquifida i haguérem de pensar en un lloc molt més adient fora del recinte escolar com era l'Església Vella (un edifici que fou església en el seu temps i que ara l'utilitzen com a lloc d'exposicions, obres teatrals i actes diversos).

Ens posàrem en marxa, en parlàrem, les converses foren moltes per esbrinar bé les idees que duïen els infants, les seves inquietuds i els seus coneixements. Les mostràrem un power point, realitzat per nosaltres mateixes, amb fotos de diferents escultures de tots els temps, des de la prehistòria fins a les més actuals. De diversos artistes, des dels més clàssics, als més innovadors i de diferent procedència, des de països llunyans fins a les escultures que ens trobam pel carrers quan passejam pels nostres pobles de Mallorca i que ells disfrutaren de reconèixer i recordar el lloc on es trobaven. I ens posàrem a treballar. Sessions i sessions de classificar el material que ens arribava de les famílies i de treballar-lo. De pensar el que volien fer, de dibuixar els esbossos i de treballar en la seva idea.

Un altra cosa que ens havien demanat era de fer el catàleg de l'exposició, tal com eren els de les exposicions autèntiques, amb la foto de la seva obra, el nom, el nom de l'autor, el material, etc. Això suposava molta feina i comptàvem amb poques setmanes ja que arribava el final de curs. Els ho vàrem dir, però ells estaven disposats a fer-ho. Volien ser artistes de bon de veres i tenir el seu propi museu. Ara ja teníem clar el que volien: fer una exposició i mostrar els quadres que havien pintat durant el primer trimestre, les seves titelles de pasta de paper i les escultures que ara volien treballar.

Ens dedicàrem també al retrat. Cada un es dibuixava davant un mirall (havíem vist molts de retrats de diferents pintors i a principi de curs ens havíem retratat fent un posat amb els objectes i en els llocs on més els agradava de l'escola, tal com havíem vist retrats de pintors molt realistes de la talla de El Greco, Velázquez, Goya, etc).

De totes i cada una de les seves realitzacions en férem una fotografia i realitzàrem una fitxa tècnica (consensuada prèviament entre tots) per a cada obra, on havien d'omplir ells mateixos el seu nom, el títol que elegiren lliurement per la seva obra, el material i les mides (mesuràrem cada una amb una cinta mètrica o un regle (també havíem parlat entre tots de com ho podíem fer i quines mesures agafar, segons els referents de les obres i catàlegs que teníem). Cada infant omplí totes les fitxes de totes les seves obres i les enquadràrem perquè cada un tengués el el seu propi catàleg per quedar-se'l. Un altre punt a tenir en compte fou la de realitzar les invitacions per a les famílies que també escrigueren els alumnes.

Quan haguérem treballat totes les modalitats (fang, plastilina, material de rebuig, retrat,...) i cada un tenia la seva obra acabada i totes les dades escrites a la fitxa tècnica, volgueren realitzar una obra en conjunt, una escultura molt gran amb tot el material reciclable que ens quedava i que exposàrem al mig de l'aula. Davant aquell material cada un va anar exposant idees del que podíem fer. La proposta més acceptada fou la de realitzar un robot i ens posàrem a la feina. Realitzàrem diverses proves de com fer-lo, provarem diferents materials. La solució la trobàrem apilant i aferrant caps de diferents mides. Cada un feia la seva hipòtesis de com aguantar-se dret, de quin material seria millor pels ulls, nas, boca, els braços, peus, etc.

Coincidí durant aquells dies, una notícia en el diari d'un escultor que realitzava robots amb material de rebuig i la seva causa reivindicativa contra les tones de fems que generam els humans diàriament. Tractàrem la notícia, la llegírem i trobàrem un altre sentit a la nostra tasca.

Quan ho tenguérem tot llest ho traslladàrem amb molt de compte cap a l'Església Vella. Allà distribuïrem els racons per a cada material, cada capella estava dedicada a un material diferent (una per la plastilina, una altra pel fang i una altra per les títelles). Els quadres estaven penjats i repartits entre totes les capelles, així com els seus retrats, i col·locàrem cadieres al llarg de tota l'estança per poder contemplar les obres amb més comoditat.

Per col·locar les escultures de material reciclat, cada infant va elegir un raconet per col·locar-les al llarg de tota l'església. Devora cada treball teníem una fitxa tècnica damunt cartolina on hi havia escrits el títol de l'obra, el material i les mides perquè els visitants ho poguessin visualitzar juntament amb l'obra.

A més d'aquesta cartolina explicativa havíem duit a l'exposició tots els catàlegs de cada un dels alumnes i que tenien a disposició dels visitants a l'entrada del "museu" perquè la gent pogués gaudir d'una guia general durant el recorregut i es fés una idea de tot el que hi havia exposat, així com

cada obra en particular amb una foto i el nom de cada "artista".

Al mateix temps que treballàvem les escultures i alguns escultors rellevants, ens centràrem amb Eduardo Chillida en una entrevista que li feren i n'extraguérem algunes frases que ens ajudaren a superar-nos i a implicar-nos sense por en la nostra tasca creativa.

El nom del museu sorgí de la seva idea que fos un museu (volien tenir un museu com els vertaders artistes). A més, sabien el que era art contemporani, ja que n'havíem visitat un i havíem treballat la diferència entre contemporani i art clàssic o antic. Tenien ben clar que el seu era un art actual i a més volien que sortís el nom del seu grup i de la seva escola, per tant, la decisió fou unànime. En férem un cartell entre tots i l'exposàrem a les portes del nostre museu.

Alguns alumnes de primària, d'edats i cursos diferents, també es volgueren afegir a aquesta aventura i ens aportaren les seves escultures. L'exposició s'obrí un divendres i fou un gran èxit, ens visitaren molts de pares i padrins i gent del poble en general. Les mares i pares varen fer torns perquè el nostre museu romangués obert tot el cap de setmana següent i tots els horabaixes de la setmana del davant. Vàrem tenir moltes visites. Quasi tota la gent de Caimari i dels pobles voltants va passar a visitar-nos i ens deixaren molts missatges escrits en el nostre llibre de visites.

Tal fou l'èxit d'aquests novells artistes que tal volta haguem assentat precedents.

OBJECTIUS.

- Conèixer i gaudir de les diferents vessants de l'art: pintura, escultura, retrat, tec.
- Treballar la lectura i l'escriptura per a la realització del catàleg, les invitacions, el cartell, les targetes, mirant llibres, catàlegs, etc.
- Treballar les mesures de cada una de les escultures.
- Consensuar una unitat de mesura.
- Treballar el volum i la forma en la realització de les diferents escultures.
- Conèixer els més importants representants de l'art a nivell universal.
- Valorar i comprendre les obres d'art.
- Ser conscients de les diferents etapes i estils dins l'art universal.
- Conèixer i provar diferents materials per realitzar escultures i pintura.
- Incentivar la creativitat de cada infant.
- Ser capaç de valorar les produccions pròpies i alienes.
- Esforçar-se i no rendir-se davant les dificultats.
- Tenir ganes d'aprendre i descobrir coses noves cada dia.
- Ser capaços de mantenir un diàleg coherent, defensant cada un les seves idees.
- Ser capaços de mantenir un diàleg respectuós, escoltant i valorant les opinions dels altres companys.
- Tenir consciència de grup i valorar les avantatges de pertànyer-hi.
- Ser capaços de treballar en grup i posar-se d'acord per formar una sola escultura.
- Etc., etc., etc.

Dissenyem un logotip

A LA RECERCA DE LA NOSTRA IDENTITAT

Catalina Guardiola Mascaró
M. Martina Socias Vich
CP S'OLIVAR. MOSCARI

ESSENT conscients de la gran oportunitat que ens donava treballar en un centre unitari durant aquest cursos, hem volgut fer una escola viva, vinculada al seu entorn, una escola respectuosa amb els infants i les seves famílies, una escola integradora. Hem volgut que aquesta fos l'escola de tots, no sols dels mestres. L'escola és del poble, és el seu futur i el fa viu. És de les famílies perquè l'educació és responsabilitat conjunta dels pares i els educadors. És dels infants i dels mestres perquè són ells els que construeixen coneixements partint de les històries que allà s'hi viuen.

Ens agradaria explicar-vos una d'aquestes situacions, una petita història, que es va produir el passat curs.

- Que petits que sou i que amagats que estau!. És el que ens va dir l'Elionor quan va arribar a l'escola, venia a fer un substitució. Tenia raó, l'escola no tenia en la seva façana cap tipus d'identificació que l'acredités com el CP S'Olivar. Si no fos pels gronxadors i el tobogan difícilment deduiríem que es tracta del centre escolar de la localitat. Això ens va fer adonar de la necessitat d'identificar el centre per als visitants. Però... el col·lectiu de persones que formen l'escola, els mestres, els infants, les seves famílies, com ens reconeixem nosaltres com a grup davant els altres?

El fet de participar en activitats

conjunctes amb el CP Ses Roques de Caimari i puntualment amb els altres centres escolars del municipi afavoria el desenvolupament dels infants potenciant les relacions socials, però alhora també ajudava a crear entre els nins i les nines de l'escola de Moscarí consciència de grup.

Ens adonàrem doncs, que no teníem cap símbol que ens identifiqués com a col·lectiu davant els altres, per tant decidíem treballar per solucionar-ho. Necessitàvem explicar què significava la nostra escola per a nosaltres d'una manera senzilla, amb un dibuix, una paraula o un color... Volíem que els altres ens reconeguessin com a membres d'un mateix grup, un grup especial amb identitat pròpia. Ens calia un logotip!

Per on havíem de començar? El nom, el propi, és el que ens identifica com a únics. Partírem del nom de la nostra escola, intentàrem explicar què significa, què implica, d'on surt, quines sensacions i emocions ens provoca i ho expressàrem amb el dibuix de les lletres que formen el nom del centre CP S'OLIVAR. Les decoràrem, en destacàrem alguna... A suggeriment

d'una alumna decidíem escriure paraules que es relacionessin amb la nostra escola.

Posteriorment posàrem en comú les nostres produccions. Parlàrem de sensacions i emocions; sortiren paraules com màgica, fantàstica, guapa, petita, amigat, familiar, jugar, amable, portar-se bé... Reflexionàrem sobre com podíem expressar aquests sentiments que ens provocava l'escola i finalment triàrem cada un de nosaltres la que més ens agradava per posteriorment relacionar-la amb una de les diferents obres d'art que es presentaren al grup.

Un cop produït aquest petit diàleg intern i individual, el compartírem entre tots. Finalitzada l'anàlisi de les diferents obres seleccionades sabíem què volíem expressar i descobríem estratègies de diferents autors per fer-ho. El que volíem era expressar-ho de forma molt senzilla i fàcil de reconèixer per tothom. Ens mancava aclarir quines són les característiques d'un logotip.

Així decidíem recopilar diferents logotips i estudiar-los. Observàrem que poden tenir lletres i dibuixos, sols lletres o sols dibuixos. Els dibuixos poden guardar relació amb

el significat de la paraula directament o bé fer referència a activitats que es realitzen en aquell lloc o llocs que representen.

Finalitzada la tasca ja estàvem preparats per dissenyar el logotip.

Els primers dissenys foren molt variats i nombrosos; realitzarem una posada en comú, cada infant explicava per què havia triat aquella imatge o paraula. Tot i que ens agradaven tots els dissenys i els motius, alguns es descartaren per la seva complexitat.

Ens adonarem que molts de nosaltres dibuixàrem olives o pots d'olives. Pensarem, doncs, que el nostre logotip havia de tenir algun d'aquests elements. Un cop presa aquesta decisió tornarem a dissenyar possibles logotips.

D'entre totes les propostes realitzades escollirem aquelles que complien millor els requisits d'un logotip. Teniem set possibles candidats. I llavors... Com ho havíem de solucionar?

Decidirem votar en secret quin de tots ells seria el representant de la nostra escola. Podien participar en l'elecció totes les persones que durant la setmana passessin pel centre, els nins i les nines, els pares, les mares o altres familiars, així com els mestres i les mestres.

Què farem amb el guanyador? volem un segell? volem camisetes? volem posar cartells a les portes de l'escola? ens plantejarem.

Demanarem la col·laboració d'una mare que es dedica a la pintura perquè ens ajudés a realitzar els diferents cartells que des d'aquell moment identificarien la nostra escola. Utilitzarem algunes de les idees sorgides durant l'elaboració del logotip per realitzar els murals.

Iniciarem aquest projecte amb la intenció de treballar l'expressió plàstica i artística. Certament la treballarem, però cal dir que el que férem fou un procés de reflexió sobre allò que significava aquesta

escola per a cada un de nosaltres. Per a les mestres va resultar molt emotiu escoltar les reflexions dels infants, els seus perquè, ja que aquest curs que ha finalitzat suposava un adéu definitiu per a molts dels membres d'aquesta petita comunitat.

Som un grup amb identitat pròpia, formem part d'alguna cosa, som els alumnes, els mestres, els pares del CP S'Olivar de Moscarí.

Les pors a les nostres escoles

Joan Pere Donoso García
CP ES PUTXET. SELVA

DURANT el curs escolar 2006-2007 vaig realitzar un estudi sobre les pors que tenien els infants de 3, 4 i 5 anys, nins i nines d'educació infantil, amb la col·laboració de companys de feina de diferents escoles. (A tots ells vull expressar el meu agraïment, perquè sense la seva tasca aquest treball no s'hagués pogut dur a terme). L'estratègia per saber les pors dels infants ha estat diversa, alguns mestres demanaren als infants les pors que sentien després de la conversa sobre el tema, altres partiren d'un conte per introduir els petits en el tema per després demanar que expressessin els seus temors, i altres els feren dibuixar les pors que experimentaven per llavors especificar-les en un llistat. En cap cas s'ha especificat el nom del nin i la nina per preservar la seva identitat.

Les escoles que han participat han estat les següents: CP Sor Maria Ramis Munar (Costitx), CP Es Torrentet (Biniamar), CP Es Putxet (Selva), CP Llevant (Inca), CP Llorenç Riber (Campanet), CP Sa Quintana (Sineu), CP Guillem Ballester i Cerdó (Muro), CP Sant Francesc d'Assís (Muro), CP Es Molins (Búger), CP Ponent (Inca), CP Vora Mar (Can Picafort), CP Ses Roques (Caimari). En total han estat 12 escoles de la zona nord de Mallorca.

Les pors dels infants (tot seguit es presenta la totalitat de les pors que expressaren els infants)

A mi, abelles, accident, àguiles, alien, altura, amic, ànec, animals, aranyes, caure d'un arbre, arbre de Nadal, arbre de la por, eriçó, estruç, "que m'assustin", avions, balena, ballarina, baralles, bèstia, bicicleta, bitxo estrany, bomba, bou, bruixes,

cabres, cactus, ca, dimoni, calamars, calavera, camió gran, crancs, cans, caparrots, caragol, cares pintades, caretes, casa monstre, càstig, caure, caure amb una corda, caure del llit, cavall, cisterna, cocodril, coets, conill, correfocs, cotxe, cranc, cuc, cucarell, cucua, cuques, dibuixos d'homes d'ulls verds, "dimònia", dimoni, dinosaure, disfresses, dofí, dona, dona flor, dormir tot sol, dragons, elefants, els increïbles, encenedors, indi, eriçó, escales llargues, espases, esquelet, esquiol, que m'estirin els cabells, explosió globus, fantasmes, fer-me mal, que me fermin, flors caminants, foc, foc del dimoni, foga, formiga, fosca, gallines, ganivet, gegant, girafa, goril·la, guerra, guineu, herba, hipopòtams, home barbut, home dolent, home lleig, home llop, home paret, home porta, home d'ulls verds, home elefant, home lleó, indi, injeccions, Jaia Corema, "la llama", les lletres, lladres, llagost, lleó, lleopard, llop, lloro, llums estranys, lluna, malsons, mamà, mamà enfadada, mar, Maria Enganxa, que me trepitgin, medusa, metge, "Michey", míssils, moix, mòmia, moneia, monstres, mort, mort animals, mosca, moscard, motos, munt de cadires, muntar a cavall, mussol, nedar, nin enfadat, nina dolenta, no voler jugar amb mi, núvols, obrir una porta, ocells, olles, ombra, ones, ós, ovni, padrí, pallasso, papà enfadat, que me renyi el papà, papallones, pare del dimoni, Pare Noel, partida de la mamà, patges dels reis, que me pegui la mamà, que me pegui el papà, que me pegui el veïnat, peix, pel·lícules de fantasmes, "pepo" d'espases, perdre'm a Alcampo, pessigades, Peter Pan, pingüins, pirates, piscines, pistoles, planxa, pluja, policia, pop, "Popeye", porquet, pou, que me matin, que me peguin, ratapinyades, rates, reina dolenta, Reis Mags, renous a la meva habitació, renou de la música del veïnat, renou de les portes, renou dels volcans, renous forts, rinoceront, Sant Antoni, que me segrestin, que se'n vagi mamà molt lluny, serp, discussió pares, sol, soledat, somera, somnis, Spiderman, "susto", al germà quan me pega, taurons, tigres, tisores, tobogans, turmenta, tortugues, triangle misteriós, un nin que me molesta, vaca, vaixell, vampir, vent, xots, zoo.

A continuació es donen a conèixer aquelles pors que foren anomenades més de 4 vegades.

por	nins 3a.	nines 3a.	grup de 3a.	nins 4a.	nines 4a.	grup 4a.	nins 5a.	nines 5a.	grup 5a.	total
Amic	1		1	1	3	4				5
Aranyes	2		2	1	2	3	5	5	10	15
Bou	1	1	2	1	1	2	7	1	8	12
Bruixes	3	6	9	3	13	16	17	16	33	58
Cans	6	2	8	1	8	9	8	5	13	30
Caragol		2	2	2		2		1	1	5
Casa monstre							3	2	5	5
Cavall	4	2	6	2	2	4	3	3	6	16
Cocodril	1	4	5	7	1	8	4	11	15	28
Coets	6	3	9	2	6	8	2	1	3	20
Cuc	2	1	3	1	2	3	2	2	4	10
Dimonis	36	29	65	26	33	59	34	23	57	181
Dinosaure		1	1	8	5	13	6	8	14	28
Dormir tot sol	2	4	6				1	1	2	8
Dragons	1	5	6	3	6	9	5	1	6	21
Elefant	4		4	4	2	6	1	2	3	13
Fantasmes	6	5	11	27	23	50	30	35	65	126
Foc	2		2	4		4	1	2	3	9
Fosca	9	2	11	4	7	11	11	9	20	42
Gegant	3		3	5	3	8	6	3	9	20
Girafa	1		1	2	2	4				5
Jaia Corema				4	5	9	1	2	3	12
Lladre				1	4	5	5	6	11	16
Lleó	16	7	23	13	7	20	6	9	15	58
Lleopard				3	2	5				5

por	nins 3a.	nines 3a.	grup de 3a.	nins 4a.	nines 4a.	grup 4a.	nins 5a.	nines 5a.	grup 5a.	total
Llop	1	4	5	3	8	11	8	3	11	27
Moix	5	3	8		7	7	3	3	6	21
Monstres	11	8	19	17	23	40	23	17	40	99
Os	2	1	3	6	4	10	2		2	15
Pirates				2	4	6		1	1	7
Pop				2	3	5	1	2	3	8
Pou				1	3	4	1		1	5
Ratapinyada	1	1	2	2	2	2	4	1	5	9
Rates	3	2	5	6	4	10	7	3	10	25
Serp	1	5	6	7	14	21	7	8	15	42
Soledat				4	1	5	4	3	7	12
Taurons	5	5	10	9	9	18	7	10	17	45
Tigres	8	4	12	14	9	23	3	7	10	45
Turmenta	4	8	12	3	7	10	6	5	11	33
Vampir				1	6	7	6	4	10	17

Observant els resultats dels infants, i tenint en compte el nombre de nins i nines que han participat, els percentatges no varien molt. En el grup dels nins de 3 anys es donen 179 pors entre 101 nins, amb una mitjana de 1.8 pors; en el grup de les nines de 3 anys es donen 148 pors entre 81 nines, amb una mitjana de 1,8 pors; en el grup de nins de 4 anys es donen 264 pors entre 98 nins, amb una mitjana de 2,7 pors, en el grup de nines de 4 anys es donen 282 pors entre 90 nines, amb una mitjana de 3,1 pors; en el grup de nins de 5 anys es donen 307 pors entre 110 nins, amb una mitjana de 2,8 pors, en el grup de nines de 5 anys es donen 265 pors entre 97 nines, amb una mitjana de 2,7 pors.

Aquestes dades ens informen que tant els nins com les nines tenen pràcticament el mateix percentatge de pors; en el cas dels infants de 3 anys es dona un nombre més inferior, en principi perquè els costa més respondre *A què tens por?* per la seva edat evolutiva.

En el grup de 4 anys hi ha una diferència més notable, però no rellevant, de 0,4 pors; i en el grup de 5 anys la diferència en el percentatge és de 0,1 pors. Per tant, els nins i les nines tenen el mateix nombre de pors (pensant en el conjunt ja que individualment aquest número varia). Es presenta una similitud en els percentatges del grup de 4 i 5 anys, que ens indiquen que no hi ha gran diferència entre aquests dos grups. En total han intervingut 577 infants i han expressat 1445 pors, amb una mitjana de 2,5 pors (anomenant 223 pors diferents).

Després d'analitzar els resultats, podem comprovar que els infants d'aquestes edats no temen gaire les ferides, ni anar al metge, ni les coses relacionades amb les cures o les injeccions, ni tampoc la separació dels pares. A la fosca es dona un número major, fet que reafirma altres estudis sobre les pors, ja que la por a la fosca (42 casos) està molt present en els més petits. Referent a la por als animals, aquest grup engloba diferents espècies, i també està en concordança amb estudis realitzats per diversos autors, entre els animals a destacar, (agafant aquells animals que arriben a 5 o més pors): aranyes 15 pors, bous 12 pors, caragol 5 pors, cavalls 16 pors, cocodrils 28 pors, cucs 10 pors, dinosaures 28 pors, dragons 21 pors, elefants 13 pors, girafa 5 pors, lleons 58 pors, lleopard 5 pors, llop 27 pors, moix 21 pors, ós 5 pors, pop 8 pors, ratapinyades 9 pors, rates 25 pors, serps 42 pors, taurons i tigres 45 pors.

Sumant totes aquelles pors a animals i partint del tall de 5 pors, obtindríem un total de 443 pors als animals, un dels grups de temors més gran que s'expressen, després del grup que podríem crear agafant tots aquells personatges de caire fantàstic, on es dona un número de 525 pors, tenint present el tall de 5 pors: bruixes 58 pors, casa monstre 5 pors, dimonis 181 pors, fantasmes, 126 pors, gegants 20 pors, Jaia Corema 12 pors, monstres 99 pors, pirates 7 pors, vampirs 17

pors. Per tant, els infants tenen més pors als personatges fantàstics que als animals o altres coses, a aquells personatges estretament relacionats amb la imaginació dels infants, personatges somiats molt sovint, que es relacionen amb la fosca, la nit i amb els ambients fantasmals.

Referent als temors a aquelles coses que de veritat comporten perill, hem de dir que el nombre de resultats és baix: accidents 1 por, altura 2 pors, caure d'un arbre 1 por, bomba 1 por, cisterna 1 por, coets 20 pors, correfocs 1 por, encenedors 1 por, escales llargues 1 por, espases 2 pors, ganyivets 2 pors, munt de cadires 1 por, obrir les portes 1 por, olles 1 por (fa referència a una olla amb aigua), ones 1 por, pistoles 3 pors, planxa 1 por, tisores 1 por. En total hi ha 42 coses a les quals temen els infants i que comporten perill, (com ficar els dits en una caixa d'electricitat o jugar amb foc). Això ens indica que hi ha nins i nines que saben que hi ha coses que no poden tocar; d'altra banda, aquestes pors ens poden informar del fet que tal vegada hagin tingut una mala experiència amb aquestes coses i han agafat una por als objectes perillosos, o han vist que qualcú s'ha fet mal amb coses perilloses. No solen tenir pors a aquestes coses, a les que ens poden fer mal de veritat, ni als productes tòxics que hi pot haver a casa nostra. No hi ha hagut cap por relacionada amb aquest punt, aspecte molt a tenir en compte ja que els accidents amb aquests productes tenen repercussions molt greus.

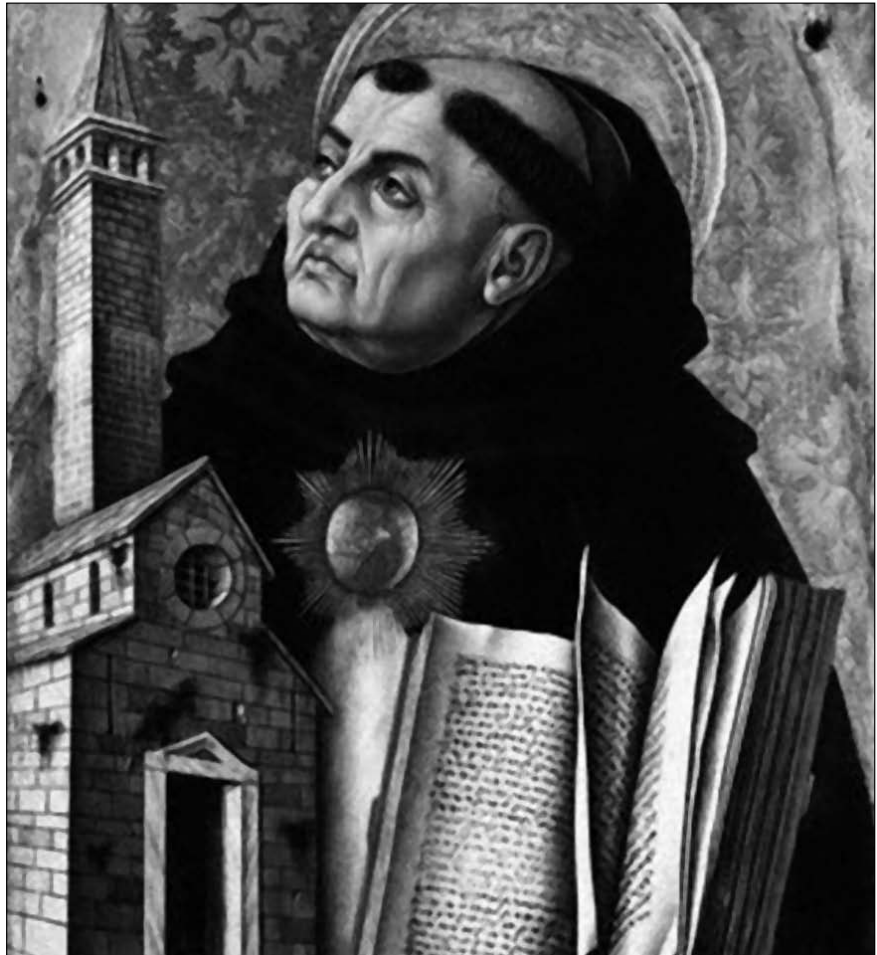

Un (pre)text per (des)centrar autors: història de la filosofia (filosofia II) [2]

Xavier Riera Ramis
IES PAU CASESNOVES. INCA

A l'article aparegut al número anterior de la revista esmentava uns autors concrets: Plató, Aristòtil, Tomàs d'Aquino, Maquiavel, Descartes, Kant, Marx i Nietzsche, i ho feia intencionadament en la mesura que són aquests, de moment, aquells elegits per estudiar "amb especial dedicació" per aquell alumnat que es prepara per a les proves d'accés a la universitat. Si feim un recorregut per les diferents proves dels darrers anys referides a aquesta assignatura apareixen qüestions com la vigència de les desigualtats socials en el món contemporani, l'actualitat de la pregunta filosòfica (racional) per l'existència de Déu, el problema de la veritat, o quelcom tan inevitablement humà com la felicitat. És cert que no tot el pes de la prova ni, per tant, del recorregut que es fa amb l'alumnat per aquesta historieta, amb perdó, de la filosofia recau en aquestes qüestions però també és cert que es pot procurar vincular els seus interessos amb les mateixes i donar una mica de sentit a la matèria.

Començarem cronològicament: Plató i Aristòtil, els quals, a més, són innegociables segons el currículum vigent (no passa el mateix amb la resta d'autors, que podrien ser substituïts per altres del mateix període històric). Avui prendrem en consideració dos autors molt distants pel que fa al seu món cultural: Tomàs d'Aquino, mostra de la filosofia durant l'Edat Mitjana, i Maquiavel, del Renaixement.

TOMÀS D'AQUINO, SOBRE ÀNGELS, LEGISLADORS I ALTRES ORTODÒXIES HETEROGÈNIES

Quan entrem en la filosofia durant l'Edat Mitjana ens topam amb una doble problemàtica. Per una banda l'aridesa que presenta aquest període a l'hora de ser explicat a l'alumnat: no hi falten temàtiques interessants, però són gairebé catorze segles on els temes filosòfics serpentejen i es troben mesclats i confosos amb qüestions religioses i

plantejaments teològics (el més interessant tal vegada siguin les heterodòxies). L'altra problema és l'element paradoxal que suposa parlar de filosofia medieval (sigui cristiana, islàmica o jueva): ja s'apuntava abans que la filosofia es desenvolupa sota el signe de la religió, i això no és cosa bona per a la filosofia (i tampoc no és pròpia de la filosofia, entesa com l'esforç racional, humà, per tant, d'aproximació a la realitat). La irrupció del cristianisme, no obstant, suposà l'entrada, molt traumàtica veritablement, de nous plantejaments al pensament filosò-

fic. Tomàs d'Aquino, sant segons la tradició cristiana, representa un moment interessant de la contradicció que es produeix entre raó i fe en el marc del pensament cristià. Escriu a la seva *Summa contra gentils*:

«La veritat racional no contraria la veritat de la fe cristiana. Encara que l'esmentada veritat de la fe cristiana excedeixi la capacitat de la raó humana, no per això les veritats racionals són contràries a les veritats de fe. Allò naturalment innat a la raó és tan veritable que no hi ha possibilitat de pensar en la seva falsedat. I encara menys és lícit de creure fals allò que posseïm per la fe, ja que ha estat confirmat tan evidentment per Déu.»

Per tant, com que només allò fals és contrari a allò veritable, com proven clarament les seves mateixes definicions, no hi ha possibilitat que els principis racionals siguin contraris a la veritat de la fe.»

Allò que de manera condescendent queda reconegut en la primera de les afirmacions (el reconeixement de la investigació filosòfica, queda, de manera un tant velada, matisat al final del fragment: en darrer terme la fe exerceix una tutela inexorable sobre la raó. Tal vegada en una societat secularitzada com la nostra puguin semblar escolàstiques (en aquest cas, molt escolàstiques) aquestes reflexions. Però em sembla que s'està produint un gir cap a la religió de caire nou, però que pot tenir implicacions en relació al desenvolupament de la nostra cultura.

Encara Joan Pau II va escriure una encíclica sobre les relacions entre fe i raó, a determinades universitats dels Estats Units la teoria evolutiva és confrontada encara amb el creacionisme i ens trobam en un món en el qual determinades irracionalitats vinculades a la religió (o la religió vinculada a determinades irracionalitats) produeixen situacions conflictives i preocupants.

Tomàs d'Aquino intentava precisament una articulació entre aquests dos àmbits (la seva *Summa teològica*, obra d'arquitectura catedralícia, intenta ser una síntesi del pensament cristià amb la filosofia clàssica, però hi parla de coses com "De la perfecció dels àngels en el ser de la gràcia i de la glòria"), articulació que reconeixia un àmbit propi a la filosofia, condicionat, però, en darrer terme per la fe. I això, com va passar durant tota l'Edat Mitjana, també es reflectia en l'ordre social i polític.

L'Estat ha de ser tutelat per l'Església igual com la raó per la fe. I això també, malauradament, té molta actualitat: la ingerència dels poders religiosos en el poder civil, malgrat la separació costosa que es va assolir a les nostres societats occidentals, es produeix sovint. La història recent (una dictadura legitimada per l'Església) expliquen la particular situació que tenim a l'Estat Espanyol, on s'ha produït tot un debat entorn a una assignatura com és l'Educació per a la Ciutadania, absolutament contaminat. Però també el debat entorn a la menció a les "arrels cristianes" en la redacció de la constitució europea n'és un exemple. O la influència del judaisme ortodox a l'Estat d'Israel i de l'islamisme en els països fronterers, que malbaraten qualsevol resolució del problema territorial, la invocació a Déu del president Bush o la identificació entre Estat i Església a determinats països islàmics són mostres que no estam tan lluny de la situació que es donava al segle XIII i que sovint ens sembla absolutament superada. És, per això, útil, pensar-ho amb la història de la filosofia i estar a l'aguait.

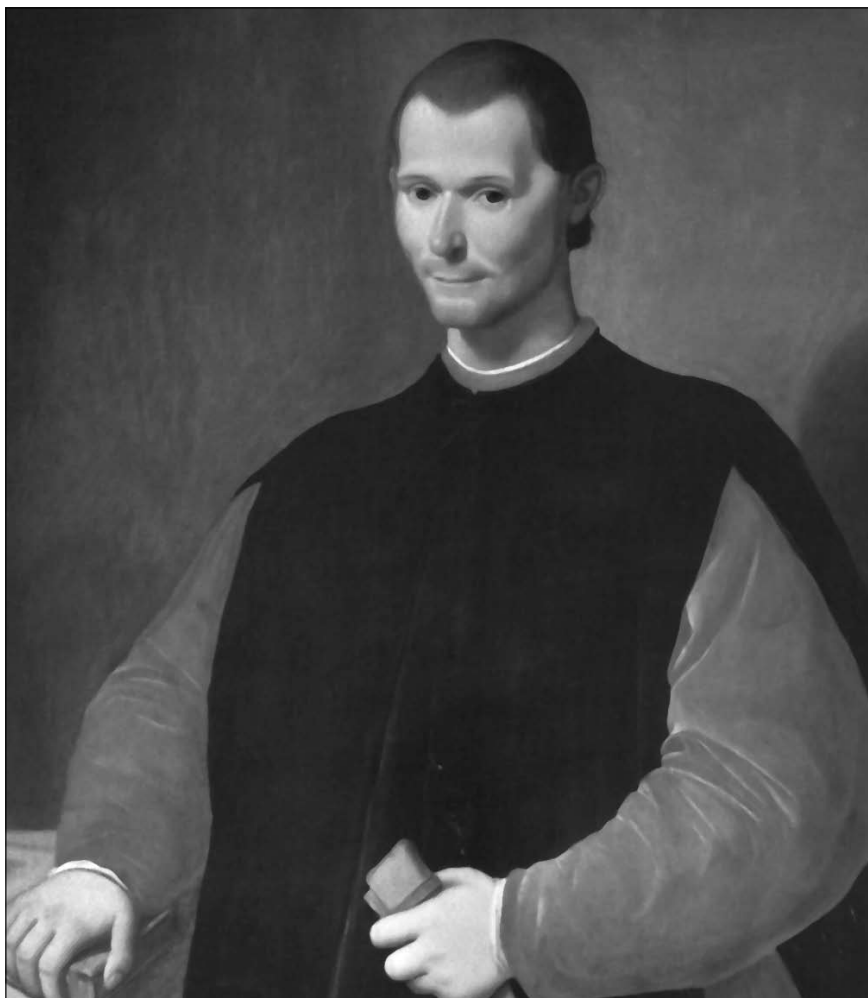
MAQUIAVEL I L'ANATOMIA DEL PODER

El Renaixement és una època fascinant, plena d'heterogeneïtats i heterodòxies, d'una eclosió plural i diversa, que fa difícil establir uns contorns nítids i definits en la seva caracterització. L'horitzó cultural és encara cristià, però s'ha romput la rigidesa que caracteritza l'etapa anterior. També s'hi adverteix una alegria peculiar, tot i la foscor d'ambicions i inquisicions. I, finalment, hi trobam determinats paral·lismes amb el moment del naixement de la filosofia, a la Grècia clàssica (elements culturals, socials, polítics i econòmics). És difícil triar un exemple significatiu, sigui en pintura, literatura, ciència o filosofia. I triar, es va triar Maquiavel.

Maquiavel és, d'entrada, un autor incòmode, difícil i, a vegades, temible. No s'ajusta ben bé al perfil dels pensadors renaixentistes (si hi ha tal perfil), se centra exclusivament en una qüestió (la teoria política) i els seus escrits sovint són terribles (no literàriament sinó per allò que diuen). L'adjectiu maquiavèlic és conegut i utilitzat, i té una forta connotació negativa. Si el llegim ho entenem. Als *Discursos sobre la primera dècada de Titus Livi*, escriu:

«Com demostren tots els qui han meditat sobre la vida política i els exemples dels quals està plena la història, cal que qui disposa una república i n'ordena les lleis pressuposi que tots els homes són dolents, i que posaran en pràctica les seves perverses idees sempre que se'ls presenti l'ocasió de fer-ho lliurement. [...]»

Els homes tan sols obren bé per necessitat, però arreu on es pot elegir i hi ha llibertat d'acció immediatament s'omple tot de confusió i desordre. Per això

es diu que la fam i la pobresa fan que els homes siguin enginyosos i les lleis els fan bons. I quan una cosa funciona bé per ella mateixa no és necessària la llei, però així que desapareix aquest bon costum, aleshores la llei es fa necessària urgentment.»

La llei (i la força) són els instruments dels quals disposa el polític per a exercir el govern. Cal entendre el context històric viscut pel pensador florentí, i entendre quina és la finalitat de la política de Maquiavel: preservar l'estabilitat de la República (o el Principat) per garantir la llibertat dels ciutadans (contra l'amenaça constant dels imperis de l'època als fràgils territoris italians). Se'l presenta sovint com el pare de la ciència política moderna, tot i

que la seva originalitat rau més bé en la reelaboració de determinats temes clàssics (fonamentalment de Roma) després d'un període on s'havien esborrat.

Ara bé, fóra d'aquell context les seves paraules resulten esfereïdores. Podem trobar polítiques d'inspiració maquiavèlica en la història contemporània, les conseqüències de les quals són dramàtiques. La caracterització segons la qual "el fi justifica els mitjans" també és coneguda i atribuïda a Maquiavel (és discutible això darrer). El terrorisme d'Estat o l'apèl·lació a la raó d'Estat s'emmarquen en aquesta perspectiva. Ara bé, el que em sembla més interessant és observar l'anàlisi que fa del poder i dels seus mecanismes: Maquiavel fa una dissecció,

una anàlisi brutal dels instruments i els pressupòsits que el poder fa servir per mantenir-se i exercir-se, de manera que el despulla i ens permet una lectura a contrapèl. Per tal que, aquells que no l'ostenten, que som la majoria, n'estiguem previnguts, vigilem i denunciem els seus excessos, i, sense ingenuïtat, sapiguem com actuar en cas d'haver-lo de neutralitzar. En un altre passatge descriu com els ciutadans es van avesant a l'acompliment de la llei amb el pas del temps (sigui quin sigui el sentit de la llei). Avui en dia, amb el pretext de la lluita contra el terrorisme, s'estan retallant els drets assolits després de lluites de generacions, i s'estan posant entre parèntesi drets fonamentals, i és perillós que ens hi avesem. Tortures, detencions arbitràries, vigilància de les comunicacions a través de la xarxa, control de la mobilitat de les persones,... són exemples que trobam, cada vegada de forma més freqüent, en els informes de les organitzacions de lluita pels drets humans els darrers anys. No podem resignar-nos a la humiliació a la que se sotmeten les persones quan són enregistrades contínuament a l'aeroport de forma arbitrària. No podem normalitzar-ho: perquè hem vist el poder despullat i sabem que el seu rostre és espantós.

L'ambientalització dels serveis de restauració dels centres educatius

Josep Antoni Casas López
IES JOSEP MARIA LLOMPART. PALMA

L'AMBIENTALITZACIÓ dels centres educatius no es pot limitar a contemplar únicament aquells aspectes més directament relacionats amb les seves activitats (consum de paper, aigua i energia, producció de residus, utilització de productes respectuosos amb l'ambient,...), ha d'anar més enllà, intentant estendre la seva àrea d'influència cap a les famílies dels alumnes, els barris o els municipis en els quals es troben, les empreses subministradores o aquelles que presten qualche tipus de servei....

Tenint en compte aquesta premissa, els serveis de restauració dels centres educatius, bàsicament bars i cafeteries, ja que els menjadors escolars són objecte d'una regulació específica, també haurien de seguir un procés per millorar la seva gestió ambiental i mantenir un cert nivell de coherència amb l'ideari ambiental del centre educatiu en el qual es troben. Aquests serveis són llocs fonamentals per a transmetre, d'una forma pràctica i directa, hàbits responsables tant en relació al medi ambient, com per a la salut i la correcta alimentació del nostre alumnat.

La situació actual d'aquests establiments no és, en general, la més adient: la majoria dels productes que es venen són una àmplia varietat de llepolies i brioixeria industrial i refrescs de tot tipus, productes que, d'una banda, no són gens saludables i de l'altra generen una gran quantitat de residus, la majoria dels quals acaben embrutant els patis una vegada acabats els esplais. De què serveix tractar

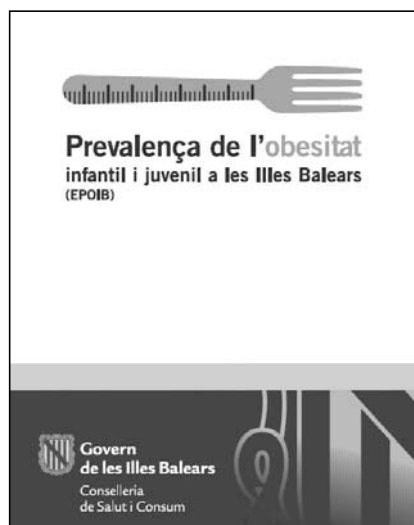
Oferta de llepolies al bar d'un institut. La varietat en l'oferta de llepolies i productes de brioixeria industrial als centres educatius és inversament proporcional a la disponibilitat de productes saludables, entrepans, sucs, fruites, iogurts....

el tema del hàbits alimentaris saludables, del consum moderat, de la reducció de residus, si la realitat que es troben l'alumnat quan va a comprar al bar no té res a veure amb aquests temes?

Algunes dades de treballs recents realitzats sobre aquesta temàtica ens poden servir per situar millor aquesta problemàtica:

1.- La Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears acaba de publicar l'informe titulat *Prevalença de l'obesitat infantil i juvenil a les Illes Balears (EPOIB) (2007)* (<http://portalsalut.caib.es/>

[psalutfront/info?id=38867](http://portalsalut.caib.es/psalutfront/info?id=38867)) a on es recullen els resultats d'una extensa feina realitzada amb 2.068 alumnes de 87 col·legis i instituts, repartits en les quatre illes. L'estudi és ampli i detallat i analitza nombroses variables relacionades directament amb la ingesta d'aliments, com el nombre de menjades, els hàbits alimentaris o la qualitat dels aliments consumits. També altres indirectament relacionades amb l'obesitat com el temps dedicat a activitats físiques, el nombre d'hores diàries dedicades a veure la TV, als videojocs o a l'ordinador, la realització de dietes o la relació amb les carac-

Estudi Prevalença de l'obesitat infantil i juvenil a les Illes Balears (EPOIB)(2007)

terístiques físiques dels pares.

L'estudi inclou alguns aspectes relacionats amb els hàbits d'alimentació als centres educatius, bàsicament amb el berenar de mig matí. Entre les conclusions més destacables, que impliquen directament els serveis de restauració dels centres escolars, podem trobar les següents:

A. Un de cada cinc alumnes de les Illes Balears presenta sobrepès (19%).

B.- Al berenar de mig matí destaca:

B.1.- Un consum elevat de sucus envasats i productes de pastisseria.

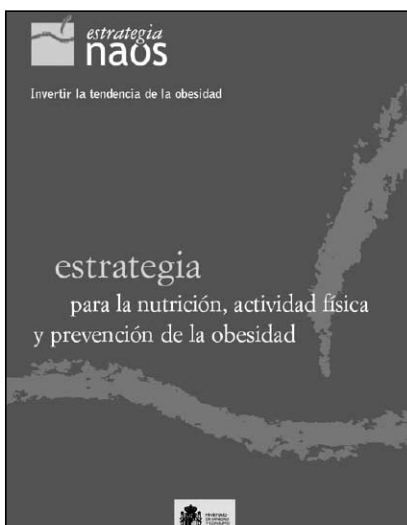
B.2.- En aquesta franja horària augmenta el consum de llepolies, aperitius i refrescs, sobretot entre els alumnes de 4t d'ESO.

B.3.- Un de cada cinc alumnes pren refrescs per berenar a mitjan matí.

B.4.- Un 25 % dels alumnes consumeixen aperitius per berenar a mitjan matí.

B.5.- Un 23 % dels alumnes consumeixen llepolies al berenar del matí.

C.- La majoria d'instituts disposen de

Estratègia per a la Nutrició, l'Activitat Física i la Prevenció de l'Obesitat (NAOS) (2005)

bars o màquines d'aperitius (95%) i de begudes (79%).

D.- Un 19,5% d'alumnes compren el berenar de mitjan matí al bar o a les màquines del seu centre educatiu.

2.- El Ministeri de Sanitat i Consum va elaborar l'any 2005 la *Estratègia para la Nutrición, Actividad Física y Prevención de la Obesidad (NAOS)* (<http://www.aesa.msc.es/aesa/web/AesaPageServer?idpage=8>), amb la finalitat de fomentar una alimentació sana i saludable, millorar els hàbits alimentaris i impulsar la pràctica regular de la activitat física, especialment durant la infància i la joventut per a invertir la tendència ascendent de l'obesitat.

Dins l'àmbit escolar l'estratègia fa referència a les màquines expenedores d'aliments i de begudes que serveixen de complement al berenar de l'alumnat. El risc en aquest sentit és doble. Per una banda són sistemes d'autoservei amb la qual cosa existeix el risc que l'alumnat abusi d'aquest tipus de productes. D'altra banda, els productes que habitualment es poden adquirir en aquestes màquines, bàsicament re-

frescs, i brioixeria industrial, tenen un alt contingut energètic però un baix valor nutricional, la qual cosa desequilibra alimentació de qui els consumeix habitualment.

Perquè l'oferta d'aquest tipus de màquines sigui més saludable el ministeri ha signat un conveni amb l'Asociación Nacional Española de Distribuidores Automáticos (ANEDA), que es compromet a no instal·lar-les a llocs de fàcil accés per als escolars de l'Ensenyament Infantil i Primari, a llevar-ne la publicitat per no incitar al consum i substituir-la per missatges que fomentin una alimentació sana, a incloure productes per a una alimentació equilibrada com l'aigua mineral, fruites, galetes, ...

D'altra banda, el Ministeri de Sanitat i Consum, també dins l'estratègia NAOS, ha establert un conveni amb l'empresa Coca-Cola per fomentar pràctiques saludables que inclou, entre d'altres aspectes, la retirada del subministrament dels seus productes als centres de Primària i l'eliminació de totes les seves begudes de major contingut calòric dels centres d'Ensenyament Secundari, encara que seguirà venent les seves begudes baixes en calories, sempre que hi estiguin d'acord les AMPAS.

PROPOSTA PER A L'AMBIENTALITZACIÓ DELS SERVIS DE RESTAURACIÓ DELS CENTRES EDUCATIUS

Preocupats per l'impacte que els serveis de restauració produeixen als centres educatius els membres del Seminari per a l'Ambientalització dels Centres Escolars (SACE) varen fer un estudi durant el curs 2001-02 bàsicament relacionant els productes que es venien als bars dels centres amb la producció de residus i els hàbits alimentaris inadequats que es

generaven entre l'alumnat (<http://web.caib.es/programes/ambientalitzacio/Propostes/Abar.htm>). Les principals conclusions foren:

Als instituts de les Illes Balears es genera un elevat nombre de residus d'envasos de begudes del tipus: llaunes, tetrabriks i plàstic, i d'embolcalls del berenar del tipus: alumini, paper i plàstic.

Els residus anteriors provenen en major o menor grau de la seva venda al bar del centre.

Els alumnes consumeixen un elevat nombre de productes alimentaris poc adients per a la salut i que, en major o menor grau, es compren al bar de l'institut.

Gran part d'aquests productes alimentaris poc adients per a la salut estan embolicats i per tant augmenten el volum total de residus al centre.

A conseqüència que els alumnes disposen diàriament d'una oferta elevada i variada al bar de productes alimentaris poc recomanables per a la salut perden alguns dels hàbits saludables adquirits a l'educació infantil i primària. A mesura que augmenta l'edat, es torna observar un altre canvi d'hàbits que condueix a un menor consum.

A partir d'aquestes premisses va sorgir la proposta de suggerir a la Conselleria d'Educació l'establiment d'una normativa per millorar la gestió ambiental d'aquests serveis. Aquesta proposta, juntament amb tot l'estudi realitzat, es va presentar a la Conselleria d'Educació al juliol de 2002 sense rebre cap resposta. Al març del 2006 es va tornar a presentar, ja que havien canviat els responsables de la gestió d'aquest serveis a la conselleria, però únicament es varen aconseguir algunes millores molt puntuals.

LA NOVA PROPOSTA DEL SACE

La gestió ambientalment correcta dels serveis de restauració dels centres

Màquines expenedores de begudes a un centre educatiu. La majoria de productes que es poden adquirir en aquests aparells són refrescs amb un alt contingut energètic i un baix valor nutricional. D'altra banda, la seva presència i les facilitats d'accés en fomenten el consum abusiu i continuat per part de l'alumnat, a qualsevol hora i en qualsevol moment.

educatius de les illes encara està per resoldre. El tema està plenament d'actualitat com s'ha pogut comprovar al llarg d'aquest article. No només es tracta de reduir l'impacte ambiental que suposen aquestes instal·lacions, també s'ha d'introduir la temàtica dels hàbits saludables i la reducció de l'obesitat entre els nostre alumnat.

D'altra banda, el tema del Comerç Just està cada dia més present als centres educatius. Es fan exposicions i campanyes al respecte i es tracta com a tema interdisciplinari. S'hauria de donar una passa més, passant de la teoria a la pràctica, i començar a introduir aquests productes als serveis de restauració dels centres escolars.

El recent canvi en els responsables de la Conselleria d'Educació ens pot facilitar el camí ja que sembla que hi ha unes noves sensibilitats. Per aquest motiu, el SACE està treballant en l'actualització de la proposta d'ambientalització dels bars dels centres educatius per presentar-la

pròximament. La proposta inclou uns criteris prescriptius –d'obligat compliment- i altres orientatius – de compliment voluntari però a considerar a l'hora de valorar les propostes per a les concessions - de cara a millorar la gestió ambiental dels bars i cafeteries dels centres escolars. Es pretén així que, una vegada considerats i modificats en allò que calgui, la Conselleria d'Educació els estableixi amb caràcter general, com a part de la normativa dels centres en relació amb la concessió dels serveis de restauració.

Criteris Prescriptius:

1. Els encarregats del bar s'han de responsabilitzar dels fems que ells produeixen i de la seva bona gestió, aprofitant els mecanismes de recollida selectiva. El fems del bar hauria de separar-se en quatre fraccions:
 - Paper i cartó (Cont. Blau)
 - Vidre (Contenedor Verd)
 - Plàstics, llaunes i altres envasos lleugers (Contenedor Groc)
 - La resta de materials (Contenedor general de fems)
 - Cada un d'aquest tipus de residus ha de ser correctament separat i posteriorment llançat al seu respectiu contenidor pels responsables del bar.
2. No s'utilitzarà paper d'alumini per embolicar, degut a l'elevat cost energètic i d'aigua que suposa el seu tractament i les fortes sospites sobre el possible efecte nociu sobre la salut.
3. S'oferiran productes locals, artesans i naturals per tal de tenir una alternativa als productes envasats i amb menys conservants i degut també al menor cost energètic que suposen.
4. Es reduiran els embolcalls sem-

pre que existeixi una alternativa.

5. Tots els objectes de paper d'ús quotidià (torcaboques, tassons, ...) hauran de ser de paper reciclat.
6. Sempre que sigui possible s'emprarà el tipus d'envàs gran en lloc dels individuals amb l'objectiu de reduir el volum de fems produït.
7. Les màquines expenedores de begudes no es podran instal·lar sense el consentiment del Consell Escolar. Les begudes que es vinguin a través d'aquestes màquines seran supervisades pel Consell Escolar i compliran amb la normativa i els acords derivats de l'estratègia NAOS, del Ministeri de Sanitat i Consum. Entre l'oferta de begudes disponibles en les màquines dispensadores sempre es trobaran l'aigua i els suc de fruites.
8. Les màquines expenedores d'aliments no es podran instal·lar en cap cas a un centre escolar.

Críteris orientatius:

1. Els envasos de les begudes consumides pels professors, haurien de ser de vidre retornable i el concessionari s'hauria de fer càrrec de la seva recollida.
2. S'haurien d'evitar els envasos industrials de plàstic o els briks, i decantar-se pels de vidre, sempre que sigui possible.
3. S'hauria de reduir el nombre i la varietat de llepolies i brioixeria industrial a la venda per intentar moderar-ne el seu consum.
4. Els responsables del bar haurien de fer un bon ús de l'energia, tot utilitzant aparells de baix consum, aprofitant la llum natural, etc.
5. Els productes de neteja utilitzats als bars haurien de ser el més

respectuosos possible amb el medi ambient.

6. Els responsables del bar haurien de reduir el consum d'aigua, tot utilitzant mesures d'estalvi com ara la instal·lació d'airejadors.
7. A les màquines expenedores de begudes només es trobaran aigua i suc de fruites.
8. S'oferiran productes de Comerç Just (cafè, sucre, galetes, mel,...). L'ús d'aquest productes en major o menor quantitat es tindrà en compte a l'hora de valorar les propostes de les diferents empreses per a les concessions dels serveis de restauració.
9. Els Consells Escolars haurien de promoure que els productes bàsics naturals i frescos (aigua, panets, fruita, etc.) fossin comparativament més barats que els que impliquen un alt grau de manipulació, la incorporació d'additius o un elevat desequilibri dietètic.

Per últim, el control del bar des del propi centre hauria de ser més eficaç. Caldria augmentar la participació de la directiva, del claustre i del Consell Escolar que, teòricament, tenen competències en aquesta temàtica. Una possibilitat seria revisar els contractes i les concessions cada menys temps, per exemple cada dos anys en lloc de cada quatre. Una altra és que cada any es demanàs al centre un informe prescriptiu sobre la gestió del bar, en lloc de l'informe que se sol·licita cada quatre anys.

Aquest sembla ser un bon moment per introduir suggeriments per intentar millorar molts d'aspectes del funcionament dels nostres centres educatius. L'ambientalització dels serveis de restauració pot ser un d'ells. Esperem que aquesta proposta no torni a quedar oblidada als calaixos dels responsables de l'administració educativa.

ALIMENTS	6è EP (%)	4t ESO (%)
Llet	28,9	10,9
Galetes	25,2	13,7
Entrepanes	79,7	89,5
Cereals	19,2	5,2
Galetes amb xocolata	21,4	15,5
Pa amb mantega	21,2	10,4
Pastisseria	31,9	36,3
Suc envasat	50,7	46,4
Suc natural	31,1	12,8
Fruita	50,0	24,6
Aperitius	15,6	25,6
Refrescs	13,6	25,1
Xocolatines	16,7	16,1
Llepolies	16,7	22,9

Freqüència de consum d'aliments a mitjan matí. Comparació entre l'alumnat de 6è de Primària i de 4t d'ESO. Es pot comprovar l'augment al consum de llepolies, aperitius i refrescs entre els alumnes més grans, així com la disminució del consum de fruita. Estudi *Prevalença de l'obesitat infantil i juvenil a les Illes Balears (EPOIB) (2007)*

Un, dos... molts!

REPTES DE LA SOCIETAT BALEAR DE MATEMÀTIQUES PER AL CURS 2007-2008

Junta directiva de l'SBM-XEIX

AQUEST article vol esser el primer d'una col·laboració estable que des de la direcció del Cantabou se'ns ha ofert amablement. Serveixin aquestes línies de presentació general d'una sèrie d'activitats que la Societat anirà desenvolupant aquest curs i que vos ampliarem en posteriors escrits.

Conta G. Ifrah, a la seva bíblia imprescindible *Historia Universal de las Cifras* (editada per Espasa), que encara hi ha comunitats aïllades en algunes zones d'Àfrica i d'Oceania que mantenen un estadi absolutament primitiu pel que fa a la verbalització de les quantitats. Així, aquestes comunitats disposen d'una paraula específica per a la unitat i el parell però més enllà d'això, tot agrupament s'anomena com a "molts". Aquesta, per exemple, seria una explicació plausible de per què en francès, les paraules que denoten el tres i el molts tenen la mateixa arrel (trois, très).

Han passat dos anys i escaigs (molts!) d'ençà d'aquell 29 d'octubre de 2005 en què es va celebrar la jornada inaugural i presentació de l'SBM-XEIX a la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca. Un dels avantatges de ser una societat jove és la del seu dinamisme. El curs passat foren més de quaranta persones lligades a la societat que, d'una manera o d'altra, s'implicaren en el desenvolupament de la seva activitat.

Els projectes per a aquest curs són nombrosos i molt diversos. Estan en marxa la preparació de l'Olimpíada de Batxillerat que d'una manera to-

talment desinteressada, reuneix un grapat de professorat de secundària i de la UIB, per preparar una mica més l'alumnat de 2n de batxillerat que té previst participar en aquesta prova. La idea és seguir la iniciativa d'altres comunitats per preparar bé els nostres alumnes de cara a la fase estatal.

Aquesta tardor, dins l'any estatal de la Ciència que ha impulsat la FECYT (Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia), la nostra Societat ha desenvolupat diverses propostes en el cicle d'Art i Ciència: música i matemàtiques, poesia i matemàtiques, matemàtiques a la Seu, Relotges de Sol, i cinema de contingut matemàtic (amb les projeccions de Pi: fe en el caos i Moebius).

Altres activitats ja recullen i reediten la feina del curs passat com són les conferències i tallers per a la Setmana de la Ciència, itineraris de matemàtiques en família per la ciutat de Palma, la catalogació del petit fons bibliogràfic, el dia escolar de les matemàtiques (que l'any que ve, 12 de maig, es dedicarà a la música)... i encara alguns altres.

Però tal vegada, a curt i mitjà termini podríem destacar algun projecte per la quantitat de gent que hi participa. El primer en importància i més immediat és l'organització de les proves Cangur. Aquestes proves emblemàtiques es realitzen arreu del món el mateix dia i amb la mateixa prova. Hi participen alumnes des de 3r d'ESO fins a 2n de batxillerat. L'any passat foren més de 3.500 alumnes a les Illes. I enguany, la Universitat ens ha passat el relleu de l'organització. És, sens dubte, el primer gran repte que, a més, ja té data: el 3 d'abril.

La primavera que ve tindrà lloc una vegada més la Fira de la Ciència que ja porta set edicions i en la que hem participat des que som Societat. Les propostes foren "Les claus matemàtiques del Codi da Vinci" el 2006 i "El pas-seig d'Euler" enguany. Encara està per definir el tema de l'any que ve, però aquestes són ocasions per estar presents a totes les illes. El 2008, a Eivissa i Mallorca. Probablement, aquesta sigui una de les activitats més agraiades pel contacte directe amb la gran quantitat de gent que hi passa.

I ja més a llarg termini tenim l'organització de la fase estatal de la festa de les Matemàtiques que implica alumnat de primer i segon d'ESO. A Mallorca s'han fet edicions a Manacor i a Inca, i enguany a Maó, amb una periodicitat bianual. Des de la Federació Espanyola, s'ha fixat la seu de la final de l'any 2010 a Mallorca. Això vol dir que rebrem alumnat de totes les comunitats autònomes per passar quatre dies de companyonia i proves matemàtiques. Serà, també, una prova de foc.

Com veieu, un bon grapat d'activitats que volen fer arribar les matemàtiques al gran públic, que volen llevar-les aquesta pàtina de disciplina inaccessible i abstracta perquè les puguem veure com allò que són: útils, quotidianes i belles.

Dades d'interès del CEP

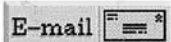
Centre de Professors d'Inca
C/. Mestre Torrandell, núm. 59 - 07300 INCA

971-507044

971-881052

General del CEP	cepinca@caib.es
Jaume Soler Capó	jsoler@dginnova.caib.es
Sacrament López Martínez	slopez@dginnova.caib.es
Isabel M. Cerdà Moragues	icerda@dginnova.caib.es
Victòria Alzina Femenies	cvalzina@dginnova.caib.es
Bernat Llabrés Martí	bllabres@dginnova.caib.es
Gregori Puigserver Canyelles	gpuigserver@dginnova.caib.es
Isabel M. Serra Serra	iserra@dginnova.caib.es
Antoni Ribot Caldentey	aribot@dginnova.caib.es
Joan Roselló Rigo	jrosello@dginnova.caib.es
Aina Ferrer Torrens	aferrert@dginnova.caib.es
Margalida Núñez Navarro	mnunyez@dginnova.caib.es

Pàgina web del CEP
<http://cprinca.caib.es>

AQUESTA REVISTA S'EDITA ÍNTEGRAMENT AMB PAPER RECICLAT.

L'edició del número que tens a les mans, de 750 exemplars, respecte a si s'hagués fet amb paper nou, ha suposat l'estalvi de:
21.500 l. d'aigua / 249 kWh d'energia
102 kg d'emissions de CO₂ / 144 kg de fusta (0'8 arbres)

Canal de

Servei de Formació Permanent del Professorat
Centre de Professorat d'Inca
Illes Balears

C/ Mestre Torrandell, 59 (INCA)
Tel. 971 507044
Fax 971 881052
<http://cprinca.caib.es>
E-mail: cepinca@caib.es